

Personkrets och grundläggande behov

Bedömningen av grundläggande rekvisit för assistansersättning

Rättslig kvalitetsuppföljning

Utgivare: Försäkringskassan
Rättsavdelningen

Upplysningar: Anna-Klara Ericmats
010-116 16 14
anna-klara.ericmats@forsakringskassan.se

Webbplats: www.forsakringskassan.se

Förord

Försäkringskassan har under det senaste året utvecklat en ny modell för systematisk kvalitetsuppföljning. Modellen bygger på en kombination av lokala kvalitetsuppföljningar, uppföljning av kvalitetsindikatorer samt fördjupade rättsliga kvalitetsuppföljningar.

Rättsavdelningen ansvarar för de fördjupade rättsliga kvalitetsuppföljningarna och kommer att genomföra mellan fyra och åtta sådana uppföljningar per år. I denna rapport presenteras resultatet av en rättslig kvalitetsuppföljning inom assistansersättning.

Syftet med uppföljningen har varit att följa upp rättslig kvalitet i beslut om assistansersättning vad gäller bedömningen av personkretstillhörighet och grundläggande behov. Uppföljningen visar sammantaget att kvaliteten är mycket god i beslut vid förstagångansökningar om assistansersättning, både vid avslag och vid beviljanden. Det finns ett visst utrymme för förbättringar avseende likformigheten i bedömningar av de grundläggande behoven hjälp med att kommunicera med andra och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Det finns även utrymme för förbättringar i hur vi motiverar bedömningen av tid för de grundläggande behoven i besluten.

Rapporten har skrivits av Anna-Klara Ericmats, rättslig expert vid Rättsavdelningen. Ett tack riktas också till övriga personer inom Försäkringskassan som har medverkat i gransknings- och analysarbetet.

Kjell Skoglund
Verksamhetsområdeschef
Verksamhetsområde Process- och socialförsäkringsjuridik,
Rättsavdelningen

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Bakgrund	7
Syfte	7
Metod.....	7
Resultat	9
Personkretstillhörighet	10
Grundläggande behov	11
Personlig hygien	14
På- och avklädning	17
Måltider	20
Kommunikation	23
Annan hjälp som förutsätter ingående kunskap	26
Om utredningen.....	34
Motivering av bedömning av tid i beslutet	35
Sammanfattande diskussion och slutsatser	37
Bilaga 1	39
Bilaga 2	70

Sammanfattning

Denna rättsliga kvalitetsuppföljning visar sammantaget att kvaliteten är mycket god i beslut vid förstagångsansökningar om assistansersättning, både vid avslag och vid beviljanden. Det finns ett visst utrymme för förbättringar avseende likformigheten i bedömningar av de grundläggande behoven hjälp med att kommunicera med andra och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Det finns även utrymme för förbättringar i hur vi motiverar bedömningen av tid för de grundläggande behoven i besluten.

Uppföljningens syfte har varit att följa upp rättslig kvalitet i beslut om assistansersättning vad gäller bedömningen av personkretstillhörighet och grundläggande behov. Rättslig kvalitet innefattar bland annat att beslut ska vara materiellt rätt, alltså att de följer gällande författningar, praxis, allmänna råd samt intern myndighetsnormering. Vi har därför valt att undersöka om Försäkringskassan har bedömt rätten till assistansersättning avseende personkretstillhörighet och grundläggande behov på ett likformigt och enhetligt sätt utifrån den rättsliga styrning som finns på området. Den rättsliga styrningen är sammanfattad i vägledningen om assistansersättning eftersom den beskriver gällande rätt utifrån den lagstiftning, rättspraxis och andra normerande dokument som finns på området. Uppföljningen är gjord utifrån den versionen av vägledningen om assistansersättning som gällde under 2014 (version 12).

Tio granskare har granskat 457 ärenden, varav 190 beviljanden och 267 avslag. Ärendena är förstagångsansökningar om assistansersättning och besluten är fattade under 2014.

Uppföljningen är inte en överprövning av redan fattade beslut, och utgångspunkten för granskningen är att samtliga beslut har fattats inom det bedömningsutrymme som lagen ger. Eftersom tolkningsutrymmet i reglerna om assistansersättning är stort och eftersom det dessutom finns utrymme för att värdera underlagen i ett assistansersättningsärende på olika sätt kan olika bedömningar i samma ärende mycket väl vara förenliga med lagstiftningen. Att granskaren gör en annan bedömning än handläggaren innebär alltså inte i sig att beslutet är fel.

Studien visar att beslut, både avslag och beviljanden, vid en förstagångsansökan om assistansersättning, håller en god kvalitet. Det finns tillräckligt med underlag i ärendena för att kunna ta ställning till de olika behoven i mycket stor utsträckning och bedömningen av de grundläggande behoven följer den rättsliga styrningen i mycket stor utsträckning. För de tre praktiska grundläggande behoven personlig hygien, på- och avklädning samt måltider finns mer utförligt stöd för bedömningarna vilket också visar sig i resultaten. Granskarna skulle göra samma bedömning som man gjort i grundbeslutet i ännu större utsträckning vid dessa bedömningar, än vid bedömningar om behov av hjälp med att kommunicera med andra samt

annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Det är också mycket mer vanligt förekommande att den sökande yrkar på hjälp med de praktiska behoven än med de två andra behoven vilket har påverkat möjligheten att dra några generella slutsatser kring dessa.

Inledning

Bakgrund

Enligt regleringsbrevet för 2014 skulle Försäkringskassan förbättra kvaliteten i utredningar om assistansersättning och öka kvaliteten och säkerheten i besluten om sådan ersättning. Försäkringskassan hade också under 2014 ett särskilt regeringsuppdrag om att redovisa åtgärder för bättre kontroll och mer rättssäker hantering på detta område. Eftersom assistansersättning är en ersättning med ett mycket stort bedömningsutrymme och ett flertal svåra bedömningsmoment valdes assistansersättning som ett av de områden där en fördjupad rättslig kvalitetsuppföljning skulle genomföras under 2014.

Här redovisas och analyseras resultaten av den uppföljningen.

Syfte

Uppföljningen syftar till att undersöka den rättsliga kvaliteten i beslut vid förstagångsansökningar om assistansersättning avseende bedömningen av personkretstillhörighet och de grundläggande behoven.

Metod

Urval

Urvalsramen innehåller beslut om assistansersättning, både avslag och beviljanden, under perioden 1 januari – 13 oktober 2014. Urvalsramen inkluderar endast beslut där den sökande inte tidigare varit berättigad till assistansersättning, dock kan det finnas tidigare ansökningar som har lett till avslag. Urvalsramen har också begränsats till att endast innefatta beslut där den sökande hade fyllt 18 år vid beslutstillfället. Anledningen till att barn inte har inkluderats är att de kräver särskilda frågställningar, särskilt kring föräldransvar, som skulle behöva ett större fokus än vad denna uppföljning kan tillåta.

Åtta obundna slumpmässiga urval har dragits ur urvalsramen, ett per beslutstyp (beviljande, avslag) och region (nord, syd, öst och väst). Totalt inkluderar urvalen 487 beslut. I uppföljningen har beslutets tillhörande ärende sökts fram för att granskas. Av de 487 besluten fanns ett bortfall på 8 ärenden som av olika anledningar inte kunde granskas. Ytterligare 22 ärenden föll bort från uppföljningen eftersom de inte tillhörde den ärendekategori som skulle granskas. Det innebär att kompletta svar inkom i 457 ärenden. Av de 457 ärendena är 41,6 procent beviljanden och 58,4 procent avslag.

Aktgranskning

Granskningsarbetet har utförts av tio specialister som representerat olika geografiska delar av Försäkringskassan fördelat över regionerna nord, syd, öst och väst. Alla granskarna har mycket goda kunskaper om assistansersättningsförsäkringen.

Respektive granskare har granskat en tiondel av ärendena och de har inte granskat ärenden i det geografiska område som granskaren själv tillhör.

Granskningen har utförts utifrån ett i förväg framtaget frågeformulär. Frågorna har testats och reviderats i omgångar innan granskningen startade. Frågeformuläret har kalibrerats genom en provgranskning där granskarna individuellt granskade samma tre ärenden. Resultatet jämfördes och diskuterades, vilket resulterade i några förtydliganden i frågeformuläret. Granskningen inleddes sedan med en gemensam uppstart då alla granskare satt tillsammans och påbörjade granskningen av sina tilldelade ärenden. Där lyftes ytterligare frågor och sista justeringar gjordes i granskningsformuläret. Frågeformuläret finns i bilaga 1.

Granskarna har tagit del av de ärenden som omfattas av granskningen via ärendehanteringssystemet ÄHS och det webbaserade verktyget Easyresearch har använts för att genomföra granskningen.

Frågeformuläret består till stor del av bedömningsfrågor, där det inte nödvändigtvis finns ett rätt eller fel svar. Eftersom det inte finns något facit omgärdas bedömningarna av en viss osäkerhet. Denna typ av uppföljningar kan jämföras med det man inom medicinen kallar en andra medicinsk bedömning eller en "second opinion". Utgångspunkten för uppföljningen är att samtliga beslut har fattats inom det bedömningsutrymme som lagen ger. Om beslutet är rätt eller fel kan inte avgöras med metoden.

Gemensam analys

Efter att granskningen slutförts genomfördes en uppsamlingsworkshop tillsammans med granskarna för att tillsammans gå igenom resultaten och fånga ytterligare aspekter de sett i akterna kopplat till resultaten. Vi har även genomfört en analysworkshop tillsammans med personliga handläggare, specialist, beslutsfattare, verksamhetsutvecklare och omprövare för att analysera och få reflektioner från olika delar av verksamheten kring resultaten.

Resultat

Av de 457 ärenden som granskades var 41,6 procent (190 stycken) beviljanden och 58,4 procent (267 stycken) avslag. Anledningen till att det är fler avslag än beviljanden i uppföljningen är att det är så utfallet är fördelat vid förstagsprövningar av assistansersättningsansökningar. Fördelningen mellan kvinnor och män är jämn, kvinnor får i denna granskning sin ansökan beviljad i något större utsträckning än män, men inga generella slutsatser kan dras av detta. Ser man till åldern på de sökande är det 44 procent av de som är mellan 45 och 65 år som fått sin ansökan beviljad och 38 procent av de som är mellan 18 och 44 år. Skillnaden mellan de två åldersgrupperna är statistiskt signifikant.

Bland avslagsärendena var den vanligaste orsaken till avslaget att de grundläggande behoven inte har bedömts överstiga 20 timmar per vecka, vilket var aktuellt i hälften av avslagsärendena, 50,2 procent. Den näst vanligaste avslagsgrunden var att den sökande inte bedömdes tillhöra personkrets vilket var aktuellt i 37,1 % av avslagsärendena. Både granskarna och deltagarna på analysworkshopen är av åsikten att andelen avslag med anledning av att den sökande inte tillhör personkrets har ökat de senaste åren. Eftersom inga avslagsanledningar registreras i handläggningssystemet går det inte att ta fram uppgifter på om detta är riktigt, utan det är granskarernas och deltagarna på analysworkshopens upplevelse. En av anledningarna skulle kunna vara att man tar stöd av försäkringsmedicinsk rådgivare i bedömningarna av personkrets 3, vilket borde innebära mer underbyggda bedömningar och i förlängningen bättre kvalitet i bedömningarna. En annan anledning skulle kunna vara ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen, HFD 2012 ref. 8, där domstolen inte ansåg att den försäkrade tillhörde personkrets 3 då hon endast i viss utsträckning behövde hjälp med sina grundläggande behov. I 4,1 procent av avslagsärendena, vilket motsvarar 11 ärenden, var anledningen till avslaget att den sökande var över 65 år. I ytterligare 4,1 procent av avslagsärendena var anledningen till avslaget att den sökande inte bedömdes ha behov av hjälp med något av de grundläggande behoven. I de ärendena ansökte man exempelvis om hjälp med städning och hushållssysslor, men inte för hjälp med grundläggande behov. 4,5 procent av ärendena hade avslagits av annan anledning. Bland de 12 ärendena fanns bl.a. avskrivningar, avvisningar och återkallade ansökningar som egentligen inte skulle ha funnits med i urvalet. För de 23 ärenden där granskaren angett att de avslagits med anledning av att den sökande var över 65 år eller annan anledning avslutades granskningen efter denna fråga.

I de 190 beviljandeärendena har man beviljat assistansersättning med det totala antalet timmar som har yrkats i 50,5 procent av ärendena, och i 49,5 procent av ärendena understiger det beviljade antalet timmar yrkat antal timmar. Det finns ingen signifikant skillnad mellan könen. För att besvara denna fråga skulle granskarna inte enbart se till det yrkade som framkommer i ansökan, utan de skulle även se till utredningsdelen i behovsbedöm-

ningsstödet eller liknande samtalsdokumentation som kan innehålla ytterligare yrkanden. Frågan har besvarats med ja när beviljat antal timmar överensstämmer med yrkat antal timmar, även om den sökande totalt sett har fått samma antal timmar beviljat som yrkade timmar, men det inom något visst behov kan vara så att yrkandet och beviljandet inte överensstämmer. Frågan avser det totala yrkade antalet timmar, vilket således inkluderar timmar för både grundläggande behov och andra personliga behov.

I uppföljningen har vi även tittat på hur många timmar assistansersättning som har beviljats i varje ärende för grundläggande behov, andra personliga behov samt assistans av fler än en assistent (t.ex. dubbelassistent). Det finns vissa statistiskt säkerställda skillnader mellan de fyra geografiska regionerna när en jämförelse görs av medelvärdet av antalet beviljade timmar för varje region. Gällande antalet beviljade timmar för grundläggande behov finns en signifikant skillnad mellan öst och väst, där öst har det högsta medelvärdet med ca 50 timmar per person och vecka och väst det lägsta med ca 34 timmar per person och vecka. Gällande beviljade timmar för andra personliga behov har nord det högsta medelvärdet med ca 80 timmar per person och vecka. Öst och väst ligger nära varandra med medelvärden på ca 68 respektive 65 timmar per person och vecka. Lägst medelvärde har syd med ca 52 timmar per person och vecka avseende andra personliga behov. Detta ger att det är statistiskt säkerställda skillnader mellan syd och vardera av de tre andra regionerna, samt mellan nord och väst. Gällande timmar för assistans av mer än en assistent finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan regionerna.

Personkretstillhörighet

Den som omfattas av personkretsen enligt LSS har rätt till assistansersättning om övriga förutsättningar är uppfyllda (51 kap. 2 och 3 §§ SFB). Personkretsen enligt 1 § LSS är personer med:

- utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
- betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom
- andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Personkretstillhörigheten enligt grupp 1 och 2 bygger på medicinska diagnoser. De kriterier som anges i grupp 3 ska inte prövas för grupp 1 och 2 (prop. 1992/93:159, avsnitt 14.1, s. 167). Personkretstillhörighet enligt grupp 3 bygger på en funktionsbedömning utifrån vilka svårigheter den enskilde har i den dagliga livsföringen till följd av ett eller flera funktionshinder och tar inte fasta på någon speciell diagnos.

Vid bedömning av ärenden med försäkrade som tillhör personkrets 3 ska alltid en försäkringsmedicinsk gruppkonsultation genomföras. Om handläggaren bedömer att det inte är aktuellt med försäkringsmedicinsk gruppkon-

sultation i ett ärende där den försäkrade tillhör personkrets 3, ska det ställningstagandet dokumenteras i ärendet.

Resultat

Av de 434 ärenden som var aktuella för att besvara frågan bedömde granskarna att det fanns tillräckligt med underlag för att ta ställning till personkrets i 98,2 procent av ärendena. Av de ärenden där granskarna bedömde att det fanns tillräckligt med underlag skulle de göra samma bedömning som handläggaren angående personkretstillhörigheten i 94,8 procent av ärendena. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan könen och inte heller mellan de fyra geografiska regionerna.

Det var 22 ärenden där granskarna skulle göra en annan bedömning än handläggaren angående personkretstillhörigheten. Åtta ärenden bedömde granskarna skulle tillhöra en annan personkrets. I nio ärenden var granskarernas bedömning att den sökande inte tillhör någon av personkretsarna, vilket betyder att granskarnas bedömning var att dessa nio ärendena skulle ha avslagits på grund av att den sökande inte tillhör någon av personkretsarna.

I fem ärenden som har avslagits med anledning av att den sökande inte bedömdes tillhöra någon av personkretsarna har granskarna svarat att de inte skulle göra samma bedömning som handläggaren. I dessa ärenden har granskarna inte fått besvara frågan om vilken annan bedömning de skulle göra, eftersom det givna svaret är att om granskaren inte skulle göra samma bedömning som handläggaren, som har avslagit ärendet för att den sökande inte bedöms tillhöra personkrets, så innebär det att granskaren bedömer att den sökande tillhör personkrets. För dessa fem ärenden betyder alltså granskarnas bedömning att den sökande tillhör personkrets, och ansökan borde alltså inte ha avslagits med hänsyn till personkretstillhörigheten.

Enligt granskarna var den svåraste bedömningen att avgöra om den sökande tillhörde grupp 2 eller 3. Detta var något som deltagarna i analysworkshopen höll med om. De framförde att det är relativt enkelt att avgöra om den sökande tillhör grupp 1, medan det är en svårare avvägning att avgöra om den sökande tillhör grupp 2 eller 3.

Grundläggande behov

En försäkrad som omfattas av 1 § LSS har, utom i fall som anges i 106 kap. 24 § SFB, rätt att för sin dagliga livsföring få assistansersättning om han eller hon har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan (51 kap. 2 och 3 §§ SFB). Personlig assistans ska vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket privat karaktär (prop. 1992/93:159 s. 64). Bedömningen av grundläggande behov handlar inte om att bedöma om en person behöver hjälp, utan om att ta ställning till vad han eller hon behöver hjälp med. Hjälpen ska vara av en viss karaktär.

Högsta förvaltningsdomstolens dom RÅ 2009 ref.57 gällde rätten till personlig assistans enligt 9 a § LSS. Enligt regeringsrätten tyder propositionsuttalandena närmast på att vad lagstiftaren har åsyftat med att hjälpen

ska vara av en viss karaktär är sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den privata integriteten, där den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges.

De grundläggande behoven är behov av hjälp med

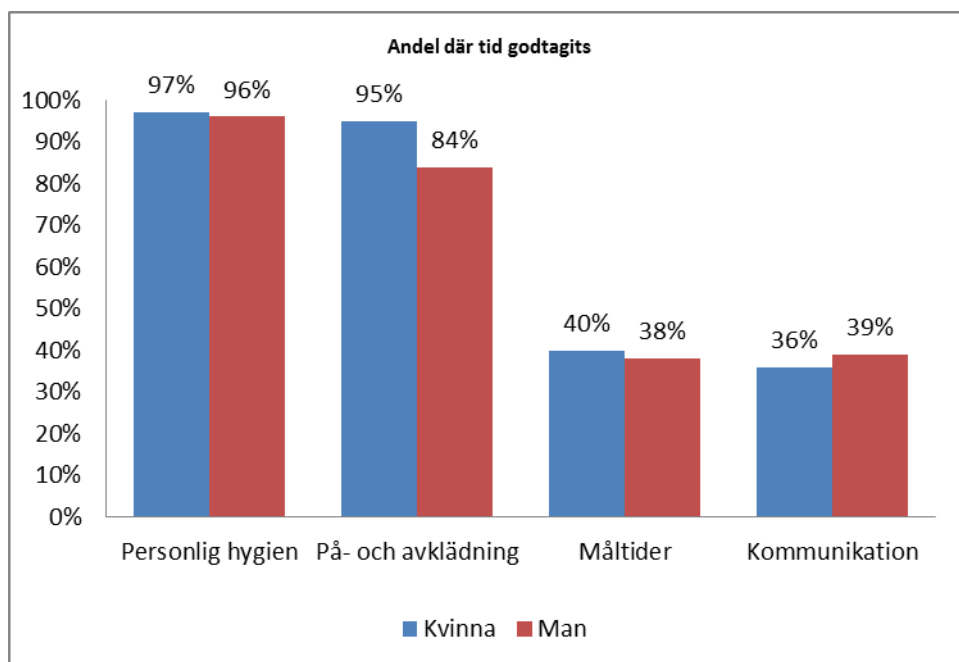
- personlig hygien
- måltider
- att klä av och på sig
- att kommunicera med andra
- behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (9 a § LSS).

De tre första behoven är praktiska och integritetsnära, medan de övriga ställer krav på ingående kunskap om den försäkrade (Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2).

Aktuella ärenden

I uppföljningen var 335 ärenden aktuella för att besvara frågor om grundläggande behov. Den sökande har yrkat tid för hjälp med personlig hygien i 95,8 procent, hjälp med på- och avklädning i 93,7 procent och hjälp med måltider i 72,8 procent av de aktuella ärendena. Den sökande har yrkat tid för hjälp med kommunikation i 50,4 procent och tid för annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper i 35,2 procent av ärendena. Gällande tid för hjälp med kommunikation finns en statistiskt signifikant skillnad mellan könen, där män i större utsträckning än kvinnor yrkar på tid för hjälp med detta.

Både granskarna och deltagarna på analysworkshopen framförde en viss förvåning över att det var så pass få ärenden där det var aktuellt med bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Deras upplevelse från de handläggande enheterna är att det är vanligare än vad granskningen visar. Men de framförde även att den upplevelsen kan ha sin orsak i att de ärenden där det är aktuellt att bedöma ingående kunskaper är svårare att bedöma och tar längre tid att utreda än andra ärenden. Det kan därför upplevas som att de ärendena är fler än vad de verkligen är. De framförde även att det sannolikt är vanligare med bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper då den sökande är barn. Eftersom denna granskning inte innefattar barn kan det vara en anledning till att det är relativt få ärenden i granskningen där en bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper har gjorts.

Vid en jämförelse mellan de fyra första grundläggande behoven framkommer att tid godtas i större utsträckning för personlig hygien och på- och avklädning än för måltider och kommunikation. Det är olika bedömningar som ska göras för de olika behoven och det är fler moment av hjälpbehov som kan bedömas vara grundläggande inom personlig hygien och på- och avklädning än inom måltider och kommunikation. Den sökande själv yrkar ofta på tid för hjälp med olika moment som har med måltiden att göra, men som inte är sådana moment som ingår i det grundläggande behovet för måltider. Den sökande yrkar också ofta på tid för hjälp med kommunikation, men där samtliga tre kriterier som måste vara uppfyllda för att vi ska kunna godta det som ett grundläggande behov inte är uppfyllda. Det är möjligt att vi har godtagit det yrkade behovet som ett annat personligt behov i dessa fall, men det har vi inte tittat på i den här granskningen. Det femte grundläggande behovet, annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper, är inte med i jämförelsen eftersom det behovet är nerbrutet i fyra underkategorier som kommer att redogöras för nedan.

Brister i bedömningen

Granskarna har fått besvara frågan om de skulle göra samma bedömning som handläggaren att godta respektive inte godta behovet i fråga som grundläggande. Om granskaren har svarat att denne inte skulle göra samma bedömning har följdfrågan kommit om varför granskaren inte skulle göra samma bedömning. Det har då funnits alternativen att det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med samt att det finns brister i bedömningen av fysiskt nära.

Med brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med menas att granskaren inte håller med i bedömningen av den sökandes behov av hjälp med aktiviteter eller moment som har bedömts vara fysiskt nära inom det aktuella grundläggande behovet. Det kan exempelvis handla om att man i ärendet har godtagit ett behov av hjälp med tandborstning som grundläggande behov inom personlig hygien, och granskarens bedömning utifrån vad

som framkommer i utredningen och det medicinska underlaget är att den sökande inte alls har ett behov av hjälp med tandborstning. Det är då en brist i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med, men det finns i det här exemplet inte någon brist i bedömningen av att tandborstning är fysiskt nära.

Med brister i bedömningen av vad som är fysiskt nära menas att granskaren inte håller med i bedömningen av vad som är fysiskt nära, alltså det som i vägledningen beskrivs som att det är behov som är närmast kroppen som är att betrakta som fysiskt nära och integritetsnära. Det kan exempelvis handla om att man i ärendet inte har godtagit ett behov av sminkning som grundläggande behov inom personlig hygien, trots att det i vägledningen om assistans framgår att sminkning är ett sådant behov som anses vara fysiskt nära eftersom det har en så nära koppling till personlig hygiensituationen. Det blir då en brist i bedömningen av vad som är fysiskt nära.

Resultaten för dessa frågor redovisas nedan under respektive grundläggande behov.

Personlig hygien

Utgångspunkten i domen RÅ 2009 ref. 57 är att behovet av hjälp ska vara av en särskild karaktär för att ingå i de grundläggande behoven. Även av förarbetena framgår att hjälp med personlig hygien handlar om situationer av mycket privat karaktär (1992/93:159, s. 64). Det innebär att det grundläggande behovet personlig hygien innefattar ett antal moment som kan betraktas som fysiskt nära, exempelvis hjälp med toalettbesök, att hålla sig ren och olika former av kroppsvård, som att raka sig. Även t.ex. sminkning samt hjälp med att ta av och på protes för att kunna rengöra den kan ses som en del av det grundläggande behovet personlig hygien eftersom det har en sådan nära koppling till personlig hygiensituationen.

Ett behov ses som fysiskt nära oavsett orsaken till behovet. Orsaken kan med andra ord variera. Behov av insmörjning kan exempelvis bero på att den försäkrade har en normal torrhet eller har medicinska behov av insmörjning. Behov av att tvätta sig kan exempelvis uppstå efter ett träningstillfälle, men den försäkrade kan även ha behov av att tvätta sig på grund av religiösa skäl.

De behov som är närmast kroppen är att betrakta som fysiskt nära och integritetsnära. Det betyder inte att det måste vara en kontakt "hud mot hud" för att det ska betraktas som fysiskt nära.

Resultat

I 321 ärenden har en bedömning av det grundläggande behovet hjälp med personlig hygien gjorts. I 96 procent av dessa ärenden har handläggaren godtagit tid till någon del för hjälp med personlig hygien som grundläggande behov. I fyra procent vilket motsvarar 12 av 321 ärenden, har man inte godtagit tid för detta.

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om det funnits tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp med personlig hygien är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna har i 91,6 procent av de 321 ärendena gjort bedömningen att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till personlig hygien som grundläggande behov. I ytterligare 3,1 procent, vilket motsvarar 10 ärenden, har de gjort bedömningen att det delvis finns tillräckliga underlag, alltså att det finns tillräckliga underlag för att kunna ta ställning till vissa aktiviteter eller moment inom personlig hygien, men att det saknas för andra. I 5,3 procent av ärendena har granskarna gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt med underlag för att ta ställning till personlig hygien som grundläggande behov. För dessa 17 ärenden fortsatte inte granskningen inom behovet personlig hygien.

Ärenden där tid godtagits

Av de 309 ärenden där man har godtagit tid för personlig hygien som grundläggande behov och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till personlig hygien som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med personlig hygien i 94 % av ärendena. I sex procent vilket motsvarar 18 ärenden, skulle granskaren göra en annan bedömning. Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad varken mellan kvinnor och män, eller mellan de fyra geografiska regionerna gällande denna fråga.

När denna bedömning diskuterades i analysworkshopen framförde några av deltagarna att de upplever en orättvisa i att en assistansberättigad som exempelvis tränar mycket och behöver hjälp med grundläggande behov vid dusch efter träning förutom den dagliga duschen hemma lättare kommer över tjugo timmar grundläggande behov än den som inte tränar. De framförde även att många handläggare skulle behöva kompetensutveckling i vad rituell tvagning innebär, eftersom det är ett yrkande som kan vara svårt att utreda om handläggaren inte har den kunskap som behövs, och särskilt angående hur mycket tid som ska beviljas. Flera av deltagarna framförde att det har framkommit nya typer av behov som man yrkar tid för gällande personlig hygien, t.ex. rakning av vissa kroppsdelar eller borttagande av nashår. Det är klarlagt att behoven i fråga är fysiskt nära, men deltagarna framför att det är svårt att ange tid för sådana behov. De skulle därför sannolikt svara i granskningen att de skulle göra samma bedömning som

handläggaren, eftersom granskningen fokuserar på bedömningen av hjälpbehovet och inte på tidsåtgången.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Av de 18 ärenden där granskaren skulle göra en annan bedömning än den som handläggaren har gjort har granskarna angett att det fanns brister i bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med i sex ärenden och brister i bedömningen av vad som är fysiskt nära i åtta ärenden. Fyra av ärendena hade brister både i bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med och bedömningen av fysiskt nära.

Bedömningen av vad den sökanden behövde hjälp med

Av de tio ärenden där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i vad den sökande behövde hjälp med var det två ärenden där granskarens bedömning var att den sökande inte behövde hjälp med någon av de aktiviteter och moment inom personlig hygien som bedömts vara grundläggande, alltså att handläggarens bedömning var för generös.

I åtta av de tio ärendena gjorde granskaren bedömningen att den sökande behövde hjälp endast med vissa av de aktiviteter eller moment inom personlig hygien som bedömts vara grundläggande, alltså att handläggarens bedömning varit för generös i vissa delar.

Bedömningen av fysiskt nära

Av de tolv ärenden där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i handläggarens bedömning av fysiskt nära var det tio ärenden där granskarens bedömning var att handläggaren hade bedömt fler behov än de som var fysiskt nära som grundläggande behov. Detta innebär att handläggaren har gjort en för generös bedömning och bedömt att sådana behov som räknas till andra personliga behov varit grundläggande.

I två av de tolv ärendena var granskarens bedömning att handläggaren inte hade bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, alltså att handläggaren gjort en för snäv bedömning. Att handläggaren har gjort en för snäv bedömning kan exempelvis innebära att man inte har godtagit tid för sminkning eller religiös tvagning trots att dessa behov enligt vägledningen anses som fysiskt nära, eller att man endast har räknat sådana behov som är hud mot hud som fysiskt nära.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de elva ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till personlig hygien som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med personlig hygien i nio av ärendena. I två ärenden, skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Av de två ärenden där granskaren skulle göra en annan bedömning än den som handläggaren har gjort har granskaren angett att det fanns brister i bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med i båda ärendena, och brister i bedömningen av vad som är fysiskt nära i ett av dem.

Bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med

I de båda ärendena där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i vad den sökande behövde hjälp med var granskarens bedömning att den sökande behövde hjälp med vissa av de aktiviteter och moment inom personlig hygien som handläggaren inte godtagit tid för.

Bedömningen av fysiskt nära

I det enda ärendet där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i bedömningen av fysiskt nära kan man dra slutsatsen att det handlade om en för snäv bedömning eftersom detta handlar om ärenden där man inte har godtagit tid för behovet i fråga. Det kan exempelvis innebära att man inte har godtagit tid för sminkning eller religiös tvagning trots att dessa behov enligt vägledningen anses som fysiskt nära, eller att man endast har räknat sådana behov som är hud mot hud som fysiskt nära.

Eftersom detta är endast ett ärende kan inga generella slutsatser dras, utan det får ses som ett exempel.

På- och avklädning

För att på- och avklädning ska ses som ett grundläggande behov måste det finnas ett hjälpbehov av mycket personlig karaktär. Detta grundläggande behov är avgränsat till den konkreta situationen att få kläderna på och av sig. Det gäller oavsett när det sker på dygnet och oavsett sammanhanget.

För att hjälp med av- och påklädning ska beaktas i bedömningen av de grundläggande behoven krävs att det finns ett behov av hjälp med det som är fysiskt nära och av privat och känslig karaktär. Det innebär behov av hjälp med själva av- och påklädningen av de kläder som är närmast kroppen som till exempel underkläder, byxor, kjol, tröja, stödstrumpor men också proteser. Hit räknas alla inomhuskläder. Det får till följd att till exempel hjälp med ytterkläder och ytterskor inte anses som grundläggande behov eftersom sådan hjälp som regel inte kräver en fysiskt nära kontakt in på bara kroppen.

När det gäller personer med allvarlig smärtproblematik eller svårartad benskörhet kan behov av hjälp med ytterkläder betraktas som fysiskt nära eftersom hjälpen kan kännas som en kontakt in på bara kroppen.

Resultat

I 314 ärenden har en bedömning av det grundläggande behovet hjälp med på- och avklädning gjorts. I 89,2 procent av dessa ärenden har man godtagit tid till någon del för hjälp med på- och avklädning som grundläggande

behov. I 10,8 procent, vilket motsvarar 34 av 314 ärenden, har man inte godtagit tid för detta.

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning om behovet av hjälp med på- och avklädning är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna har i 93,3 procent av de 314 ärendena gjort bedömningen att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till på- och avklädning som grundläggande behov. I ytterligare 1,6 procent har de gjort bedömningen att det delvis finns tillräckliga underlag, alltså att det finns tillräckliga underlag för att kunna ta ställning till vissa aktiviteter eller moment inom på- och avklädning, men att det saknas för andra. I 5,1 procent av ärendena har granskarna gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt med underlag för att ta ställning till på- och avklädning som grundläggande behov. För dessa 16 ärenden fortsatte inte granskningen inom behovet på- och avklädning.

Ärenden där tid godtagits

Av de 267 ärenden där man har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till på- och avklädning som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov i 95,9 procent av ärendena. I 4,1 procent, vilket motsvarar elva ärenden, skulle granskaren göra en annan bedömning. Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad varken mellan kvinnor och män, eller mellan de fyra geografiska regionerna gällande denna fråga.

Vid analysworkshopen framkom att deltagarna ansåg att bedömningen av på- och avklädning som grundläggande behov är en av de enklare bedömningarna att göra i jämförelse med de övriga grundläggande behoven eftersom det är väldigt konkret vad som innefattas av på- och avklädning.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Av de elva ärenden där granskaren skulle göra en annan bedömning än den som handläggaren har gjort har granskarna angett att det fanns brister i bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med i fyra ärenden och brister i bedömningen av vad som är fysiskt nära i fem ärenden. Två av

ärendena hade brister både i vad den sökande behövde hjälp med och bedömningen av fysiskt nära.

Bedömningen av vad den sökanden behövde hjälp med

Av de sex ärenden där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i vad den sökande behövde hjälp med var det ett ärende där granskarens bedömning var att den sökande inte behövde hjälp med någon av de aktiviteter och moment inom på- och avklädning som bedömts vara grundläggande, alltså att handläggaren bedömning var för generös.

I fem av de sex ärendena gjorde granskaren bedömningen att den sökande behövde hjälp endast med vissa av de aktiviteter eller moment inom på- och avklädning som bedömts vara grundläggande, alltså att handläggaren bedömning varit för generös i vissa delar.

Bedömningen av fysiskt nära

Av de sju ärenden där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i handläggarens bedömning av fysiskt nära var det sex ärenden där granskarens bedömning var att handläggaren hade bedömt fler behov än de som var fysiskt nära som grundläggande behov. Detta innebär att handläggaren har gjort en för generös bedömning och bedömt att sådana behov som räknas till andra personliga behov varit grundläggande. Några av dessa ärenden handlade om på- och avklädning av ytterkläder där granskaren gjorde bedömningen att det inte var ett tillräckligt fysiskt nära behov.

I ett av de sju ärendena var granskarens bedömning att handläggaren inte hade bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, alltså att handläggaren gjort en för snäv bedömning. Att handläggaren har gjort en för snäv bedömning kan exempelvis innebära att man inte har godtagit tid för hjälp med på- och avklädning av ytterkläder när den sökande har en allvarlig smärtproblematik eller svårartad benskörhet trots att dessa behov enligt vägledningen anses som fysiskt nära.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de 31 ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till på- och avklädning som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med på- och avklädning i 30 av ärendena. I ett ärende, skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärende där granskaren skulle gjort en annan bedömning

I detta ärende var granskarens bedömning att det fanns både brister i handläggarens bedömning av vad den sökande behövde hjälp med och bedömningen av fysiskt nära.

Bedömningen av vad den sökanden behövde hjälp med

I detta ärende var granskarens bedömning att den sökande behövde hjälp med vissa aktiviteter och moment inom på- och avklädning som handläggaren inte godtagit tid för.

Bedömningen av fysiskt nära

I detta ärende där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i bedömningen av fysiskt nära kan man dra slutsatsen att det handlade om en för snäv bedömning eftersom detta handlar om ärenden där man inte har godtagit tid för behovet i fråga. Detta kan exempelvis innebära att man inte har godtagit tid för hjälp med på- och avklädning av ytterkläder när den sökande har en allvarlig smärtproblematik eller svårartad benskörhet trots att dessa behov enligt vägledningen anses som fysiskt nära. Eftersom detta är endast ett ärende kan inga generella slutsatser dras, utan det får ses som ett exempel.

Måltider

Det är inte alla moment runt en måltid som kan betraktas som grundläggande behov (RÅ 2009 ref. 57). Hjälp med att laga mat, duka fram och av mat, att få mat på tallriken, att skära och dela mat anses inte vara av den personliga karaktär som krävs (RÅ 2009 ref. 57). Av flera kammarrättsdomar framgår att sådana aktiviteter som att skala potatis, bre smörgåsar och hålla upp dryck inte heller räknas till de grundläggande behoven (Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2011:1).

För att hjälp med måltiden ska beaktas i bedömningen av de grundläggande behoven krävs att den försäkrade behöver hjälp med intagandet av måltiden. Med det menas att den försäkrade behöver hjälp med att föra maten till munnen eller behöver hjälp med att få maten till munnen. Med hjälp att få maten till munnen avses att den försäkrade behöver en annan person som hjälper till genom att till exempel stödja hans eller hennes arm. Det kan exempelvis vara så att personen på grund av skakningar har svårt att föra maten till munnen eller lätt sticker sig på gaffeln.

Intagande av måltid kan också avse situationer när den försäkrade inte är fysiskt förhindrad att föra maten till munnen, men inte förstår att han eller hon ska göra det och därför måste matas (KRNJ 3650-10). Det kan exempelvis gälla personer med kognitiva funktionsnedsättningar och demenssjukdomar. I intagande av måltid ingår även att tugga och svälja maten och att hjälpa en person som har satt i halsen.

Kammarrätten konstaterade i en dom att en kvinna med gastroesofagal refluxsjukdom led av diafragmabräck och att hon hade betydande symptomatologi i samband med födointag. Hon hade inga problem med själva intagande av föda. Domstolen hänvisade till RÅ 2009 ref. 57 och menade att behov av hjälp med att bland annat dela mat och sväljsvårigheter, inte anses vara av det personliga och integritetskänsliga slag att det bör beaktas vid bedömningen av rätt till personlig assistans (KRNG 6524-09). Av kammarrättens dom följer, enligt Försäkringskassan, att för att sväljsvårigheter ska

anses ingå i det grundläggande behovet måltider ska det också finnas ett problem med intagandet av föda.

Om den försäkrade behöver hjälp med andra moment runt måltiden kan dessa behov ingå i andra personliga behov utöver de grundläggande behoven. Det kan till exempel gälla att laga och dela maten, ställa i ordning före och efter måltiden, hjälp med uppvärmning och att diska.

Bedömningen av hjälp med måltider som grundläggande behov är således en snävare bedömning än vid behov av hjälp med personlig hygien, och på- och avklädning. Det är endast ett fåtal moment som kan tas med som grundläggande behov.

Resultat

I 244 ärenden har en bedömning av det grundläggande behovet hjälp med måltider gjorts. I 39,3 procent av dessa ärenden har man godtagit tid till någon del för hjälp med måltider som grundläggande behov. I 60,7 procent har man inte godtagit tid för detta.

Detta är en annorlunda fördelning jämfört med personlig hygien och på- och avklädning. Granskarna ger bilden av att detta sannolikt beror på att det är färre moment inom måltider som ses som grundläggande och att den sökande ofta yrkar på tid för behov av hjälp med sådana moment kring måltiden som hör till andra personliga behov.

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning om behovet av hjälp med måltider är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna har i 93,0 procent av de 244 ärendena gjort bedömningen att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till måltider som grundläggande behov. I ytterligare 4,1 procent har de gjort bedömningen att det delvis finns tillräckliga underlag, alltså att det finns tillräckliga underlag för att kunna ta ställning till vissa aktiviteter eller moment inom måltider, men att det saknas för andra. I 2,9 procent av ärendena har granskarna gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt med underlag för att ta ställning till måltider som grundläggande behov. För dessa sju ärenden fortsatte inte granskningen inom behovet måltider.

Ärenden där tid godtagits

Av de 94 ärenden där man har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till måltider som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov i 90,4 procent av ärendena. I 9,6 procent, vilket motsvarar 9 ärenden, skulle granskaren göra en annan bedömning. Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad varken mellan kvinnor och män, eller mellan de fyra geografiska regionerna gällande denna fråga.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Anledningen till att granskarna skulle göra en annan bedömning var i fyra ärenden att de bedömde att det fanns brister i bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med och i tre ärenden att de bedömde att det fanns brister i bedömningen av fysiskt nära. I två ärenden gjorde granskarna bedömningen att det fanns brister i både bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med och bedömningen av fysiskt nära.

Bedömningen av vad den sökanden behövde hjälp med

Av de sex ärenden där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i vad den sökande behövde hjälp med var det tre ärenden där granskarens bedömning var att den sökande inte alls behövde hjälp med intagandet av måltiden, alltså att handläggarens bedömning var för generös.

I de resterande tre ärendena gjorde granskaren bedömningen att den sökande endast till viss del behövde hjälp med intagandet av måltiden, alltså att handläggarens bedömning varit för generös i vissa delar. Granskarna angav som exempel på sådana ärenden att handläggaren godtagit tid för hela intagandet av måltiden trots att den sökande orkade påbörja ätandet själv och endast behövde hjälp med att avsluta måltiden.

Bedömningen av fysiskt nära

I samtliga fem ärenden där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i handläggarens bedömning av fysiskt nära var granskarens bedömning att handläggaren hade bedömt fler behov än de som var fysiskt nära som grundläggande behov. Detta innebär att handläggaren har gjort en för generös bedömning och bedömt att sådana behov som räknas till andra personliga behov varit grundläggande.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de 143 ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till måltider som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med måltider i 97,2 procent av ärendena. I fyra ärenden skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Av de fyra ärenden där granskaren skulle göra en annan bedömning än den som handläggaren har gjort har granskarna angett att det fanns brister i bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med i ett ärende, och brister i bedömningen av fysiskt nära i tre ärenden.

Bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med

I det enda ärendet där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i bedömningen av vad den sökande behövde hjälp med var granskarens bedömning att den sökande behövde hjälp med hela intagandet av måltiden.

Eftersom det handlar om så få ärenden kan inga generella slutsatser dras, utan det får ses som ett exempel.

Bedömningen av fysiskt nära

I de tre ärendena där granskaren gjorde bedömningen att det fanns brister i bedömningen av fysiskt nära kan man dra slutsatsen att det handlade om att handläggaren gjort en för snäv bedömning av fysiskt nära eftersom detta handlar om ärenden där man inte har godtagit tid för behovet i fråga. Detta kan exempelvis innebära att man endast har godtagit tid för hjälp med intagandet av föda när den sökande även haft behov av hjälp med sväljsvårigheter.

Eftersom det handlar om så få ärenden kan inga generella slutsatser dras, utan det får ses som ett exempel.

Kommunikation

Kommunikation har i rättspraxis endast beviljats som ett grundläggande behov (Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2). Ett grundläggande behov av assistans för att kunna kommunicera med andra innebär att personen med funktionsnedsättning behöver ha ytterligare en person, det vill säga den personliga assistenten, närvarande för att en kommunikation över huvud taget ska vara möjlig.

För att kommunikation ska bedömas som ett grundläggande hjälpbehov krävs att tre förutsättningar är uppfyllda. En annan person (den personliga assistenten) ska behöva:

- kunskap om den försäkrade
- funktionsnedsättningen och
- sättet att kommunicera.

Den försäkrade ska ha sådana svårigheter att förmedla och ta emot budskap att den som ger assistans behöver ingående kunskap om den försäkrade. Det innebär att det måste finnas en svårighet för andra personer att förstå vad den försäkrade vill. Det krävs en nära kännedom om personens uttryckssätt och förmåga att förstå och uppfatta andra. Av detta följer att om det enbart krävs kunskaper om ett alternativt kommunikationssätt, men inte specifika kunskaper om personen och funktionsnedsättningen så bedöms hjälpbehovet

inte som ett grundläggande hjälpbehov. Jämför KRNS 1330-12 där kunskap främst behövdes om sättet att kommunicera (taktilt teckenspråk) – där Försäkringskassan inte instämmer i Kammarrättens bedömning att detta är tillräckligt för att se det som ett grundläggande behov, se FKDN 2013:034). Däremot kan hjälpbehovet i de fallen beviljas som ett annat personligt behov (Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2). Syftet med det grundläggande hjälpbehovet kommunicera med andra är att möjliggöra för den försäkrade att både upprätthålla och skapa sociala kontakter med andra människor. Det behöver alltså inte vara visat att den försäkrade i dag har många sociala relationer, men man behöver ändå göra en bedömning av sannolikheten utifrån den försäkrades önskan att upprätthålla sociala relationer. En bedömning behöver alltså göras av den försäkrades behov av hjälp med kommunikation.

För att utreda behovet av hjälp med kommunikation är det viktigt att utreda följande frågor:

- Vilken specifik kunskap behövs om personen? Kan vem som helst förstå personen enbart genom att ha kunskap om funktionsnedsättningen och kommunikationssättet eller behövs specifik kunskap om personen?
- Vilken specifik kunskap behövs om funktionsnedsättningen?
- Vilken specifik kunskap behövs om kommunikationssättet?
- I vilka situationer finns ett behov av hjälp med kommunikation?

Resultat

I 169 ärenden har en bedömning av det grundläggande behovet kommunikation gjorts. I 37,9 procent av dessa ärenden har man godtagit tid till någon del för kommunikation som grundläggande behov. I 62,1 procent har man inte godtagit tid för detta. Här är det, precis som vid måltider en fördelning med fler ärenden där tid inte har godtagits än där tid har godtagits. Detta skiljer sig från personlig hygien och på- och avklädning där man i övervägande delen av ärendena hade godtagit tid för de behoven. Granskarna ger bilden att detta sannolikt beror på att det även vid bedömning av kommunikation som grundläggande behov, precis som vid måltider, är en relativt snäv definition av vad som ingår i själva behovet eftersom det är tre förutsättningar som ska vara uppfyllda för att tid ska kunna beviljas.

Under analysworkshopen diskuterades att det ofta brister i behovet av att kommunikationen ska ske till en tredje person, och att det ofta är anledningen till att kommunikation inte godtas som grundläggande behov. Under workshopen pratades även om svårigheten att göra bedömningen av kommunikation som grundläggande behov för personer som inte kan prata svenska, samt för personer med psykisk problematik där de kan prata men det de säger inte har något innehåll. Det är då särskilt svårt att utreda vad svårigheten att kommunicera beror på. Ibland kan medicinska underlag vara till stöd i bedömningen av vad som är möjligt för en assistent att lära sig om den sökandes behov och vad som är behov av ingående kunskaper om den sökandes sätt att kommunicera. Det är ofta även en svår avvägning av hur mycket kunskap som krävs, det kan vara klarlagt att det krävs kunskap, men

hur mycket kunskap? Deltagarna är eniga om att det är en svårare bedömning att göra än de tre praktiska behoven, eftersom det då är nästan uppenbart vad den sökande behöver hjälp med, vilket inte är fallet här.

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning om behovet av hjälp med kommunikation är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna har i 87,0 procent (147 stycken) av de 169 ärendena gjort bedömningen att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till hjälp med att kommunicera som grundläggande behov. I ytterligare 6,5 procent (11 stycken) har de gjort bedömningen att det delvis finns tillräckliga underlag, alltså att det finns tillräckliga underlag för att kunna ta ställning till vissa aktiviteter eller moment inom kommunikation, men att det saknas för andra. I 6,5 procent (11 stycken) av ärendena har granskarna gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt med underlag för att ta ställning till kommunikation som grundläggande behov. För dessa 11 ärenden fortsatte inte granskningen inom behovet kommunikation.

Ärenden där tid godtagits

Av de 58 ärenden där man har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till kommunikation som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med att kommunicera som grundläggande behov i 63,8 procent av ärendena. I 36,2 procent, vilket motsvarar 21 ärenden, skulle granskaren göra en annan bedömning.

Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan kvinnor och män för denna fråga, men gällande de fyra geografiska regionerna så skiljer sig region nord signifikant från de andra tre regionerna. Granskarna har angett att de skulle göra samma bedömning i alla nio ärenden som var aktuella för denna fråga från nord, och att man i inget ärende skulle göra en annan bedömning. Detta skiljer sig från de övriga regionerna där det är en mer jämn fördelning av ärenden där granskarna skulle göra samma bedömning och ärenden där de inte skulle göra samma bedömning som handläggaren.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Anledningen till att granskarna skulle göra en annan bedömning var att samtliga tre förutsättningar som krävs för att kommunikation ska beviljas

inte var uppfyllda. Det ska behövas kunskap om den sökande, funktionsnedsättningen och sättet att kommunicera för att kommunikation ska kunna beviljas som ett grundläggande behov. Granskarna bedömde i 12 ärenden att det inte behövdes kunskap om den sökande, i 15 ärenden att det inte behövdes kunskap om funktionsnedsättningen, och i 12 ärenden att det inte behövdes kunskap om sättet att kommunicera. I alla ärenden har handläggaren sannolikt gjort bedömningen att det behövs kunskap om allt detta eftersom kommunikation som grundläggande behov har beviljats. Granskarna framförde att detta är en svår bedömning att göra, det är svårt att särskilja vad som är kunskap om den försäkrade och vad som är kunskap om funktionsnedsättningen. Detta är också sällan beskrivet i de medicinska underlagen, utan granskarnas uppfattning är att det i stor utsträckning är upp till handläggaren att göra bedömningen.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de 100 ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till hjälp med att kommunicera som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med kommunikation i 100 procent av ärendena. Inte i något ärende skulle granskaren göra en annan bedömning. Detta utfall innebär att granskarna gör bedömningen att handläggarna ibland är för generösa i sina bedömningar, men aldrig för snäva. Granskarna framförde att det är relativt vanligt att den sökandes ombud är drivande i yrkandet på tid för kommunikation även i ärenden där det egentligen inte är ett verkligt behov, vilket leder till att ingen tid godtas för kommunikation som grundläggande behov i de ärendena.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskap

Personer som ingår i LSS personkrets kan i vissa fall ha behov av annan hjälp än rent faktisk hjälp för att få sina grundläggande behov tillgodosedda, nämligen att en person har ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning. Det kan handla om kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser, aktiv tillsyn på grund av psykiskt tillstånd, aktiv tillsyn på grund av medicinsk problematik – vård av teknisk karaktär, samt aktiv tillsyn på grund av medicinsk problematik – situationer uppstår där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård.

Resultat

I 118 ärenden hade man yrkat tid för annan hjälp som kräver ingående kunskaper. Den sökande har yrkat tid för

- kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser i 46,6 procent (55 ärenden),
- aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av psykiskt tillstånd i 50,8 procent (60 ärenden),
- aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik, vård av teknisk karaktär i 11 procent (13 ärenden) och
- aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik, situationer uppstår där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård i 35,6 procent (42 ärenden) av de aktuella ärendena.

Granskarna upplevde att det var svårt att kategorisera vad de skulle hänföra yrkandet till för kategori, det kunde ofta vara en kombination av flera.

Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan varken kvinnor och män eller mellan de fyra geografiska regionerna i hur man har yrkat tid för de olika kategorierna av annan hjälp som förutsätter ingående kunskap.

Kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser

Det kan behövas kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser för att förmå en person som ingår i LSS personkrets att över huvud taget klä sig, äta, sköta sin hygien eller kommunicera. En person kan till exempel på grund av sitt psykiska funktionshinder vara helt ur stånd att själv klara sin hygien eller att få i sig mat. (Bet. 1995/96:SoU15, s. 12)

För att sådan annan hjälp ska anses vara ett grundläggande hjälpbehov måste det behövas en person med ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning för att tillgodose behovet.

Även om det krävs specifika eller ingående kunskaper om den försäkrade i dessa fall ses de här behoven som behov av hjälp med de grundläggande behoven personlig hygien, på- och avklädning samt måltider (Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2).

Aktiverings- och motivationsinsatser ingår normalt inte i de grundläggande behoven. Undantag görs alltså om det rör sig om aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Påminnelser, praktiska instruktioner och liknande kan inte räknas till sådan kvalificerad tillsyn. Det har HFD fastställt redan tidigare (RÅ 2003 ref. 33 och där angivna rättsfall).

Resultat

I de 55 ärenden där man gjort en bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper i form av kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser har man godtagit tid i 13 ärenden (23,6 procent) och inte godtagit tid i 42 ärenden (76,4 procent).

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till

om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna har i 92,7 procent (51 stycken) av de 55 ärendena gjort bedömningen att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov. I ytterligare ett ärende har de gjort bedömningen att det delvis finns tillräckligt med underlag, alltså att det finns tillräckliga underlag för att ta ställning till vissa aktiviteter och moment inom kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser, medan det saknas för andra. I tre av ärendena har granskarna gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov. För dessa tre ärenden avslutades granskningen inom behovet kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser.

Ärenden där tid godtagits

Av de 12 ärenden där man har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser i 8 ärenden. I 4 ärenden skulle granskaren göra en annan bedömning.

Av de 12 ärenden där man godtagit tid för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser har handläggaren lagt tiden på det grundläggande behovet som är aktuellt i sju ärenden (dvs. på något av de tre första grundläggande behoven – personlig hygien, på- och avklädning eller måltider) och i fem ärenden har man lagt tiden på det grundläggande behovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Enligt vägledningen (2003:6 version 12) ska tiden läggas på det aktuella grundläggande behovet, men eftersom det endast är så få ärenden som är aktuella här kan inga generella slutsatser dras.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Anledningen till att granskarna skulle göra en annan bedömning var i alla fyra ärendena att de bedömde att den sökande inte i någon situation som handläggaren godtagit tid för hade behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser, alltså att handläggaren hade gjort en för generös bedömning. Granskarnas reflektion var att det i dessa fall

handlade om allmänna aktiverings- och motivationsinsatser, dvs. påminnelser, praktiska instruktioner och liknande.

Eftersom detta endast handlar om fyra ärenden kan inga generella slutsatser dras.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de 40 ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behovet i 39 ärenden. Endast i ett ärende skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärende där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Granskarens bedömning i det enda ärendet där handläggaren skulle göra en annan bedömning var att den sökande i vissa situationer hade behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som borde ha godtagits som grundläggande behov.

Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska problematik

För att en försäkrad med en psykisk funktionsnedsättning ska behöva aktiv tillsyn av övervakande karaktär krävs enligt praxis även ett utåtagerande aggressivt beteende, samt en risk för allvarliga konsekvenser. Det betyder en risk att föremål skadas eller att personen skadar sig själv eller andra. Det krävs dessutom enligt praxis antingen att

- denna risk uppstår med viss frekvens, det vill säga att någon ofta behöver ingripa för att hindra att det händer något eller
- att aggressiviteten är mycket lättväckt, oförutsägbar och våldsam.

En psykisk funktionsnedsättning i kombination med kommunikationssvårigheter och ett utåtagerande beteende där det finns risk att personen skadar föremål, sig själv eller andra kan skapa ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär.

Avsaknad av insikt om vad som är farligt, oförutsägbarhet i beteendet, impulsstyrddhet, avsaknad av konsekvenstänkande och rymningsbenägenhet kan ha betydelse i bedömningen. För att hjälpbehovet ska bedömas som ett grundläggande hjälpbehov ska det finnas ett behov av kännedom om personens funktionshinder och ingående kunskaper om den enskilde och att hjälpen måste ges av ett begränsat antal personer.

Resultat

I de 60 ärenden där man gjort en bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper i form av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med

anledning av den sökandes psykiska problematik har man godtagit tid i 13 ärenden (23,3 procent) och inte godtagit tid i 46 ärenden (76,7 procent).

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning om behovet av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna har i 88,3 procent (53 stycken) av de 60 ärendena gjort bedömningen att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska problematik som grundläggande behov. I ytterligare två ärenden har de gjort bedömningen att det delvis finns tillräckliga underlag, alltså att det finns tillräckliga underlag för att ta ställning till vissa aktiviteter och moment inom aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd. I fem av ärendena har granskarna gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska problematik som grundläggande behov. För dessa fem ärenden avslutades granskningen inom behovet aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska problematik.

Ärenden där tid godtagits

Av de 13 ärenden där man har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska problematik som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp i 10 ärenden. I 3 ärenden skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Anledningen till att granskaren skulle göra en annan bedömning var i två av ärendena att de bedömde att den sökande inte i någon situation som handläggaren godtagit har behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska problematik, och i ett ärende att den sökande bara i vissa situationer var i behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes

psykiska problematik. Eftersom detta endast handlar om tre ärenden kan inga generella slutsatser dras.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de 42 ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska problematik som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behovet i alla ärenden. Detta måste anses vara ett väntat resultat eftersom det är ett flertal förutsättningar som samtliga ska vara uppfyllda för att tid ska kunna godtas.

Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär

Personlig assistans för aktiv tillsyn av övervakande karaktär kan också beviljas på grund av medicinsk problematik. För att det ska vara möjligt krävs dock att det rör sig om egenvård, eftersom assistansersättning inte får lämnas för sjukvårdande insatser enligt 51 kap. 5 § SFB. Det kan röra sig om vård av teknisk karaktär i den mening att behovet i mycket stor omfattning handlar om egenvård som inte personen själv kan hantera eller där brister i tillsyn kan medföra risker för personens hälsa.

Resultat

I de 13 ärenden där man gjort en bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper i form av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär har man godtagit tid i 5 ärenden (38,5 procent) och inte godtagit tid i 8 ärenden (61,5 procent). Under analysworkshopen framkommer att deltagarna upplever att det är mer ovanligt med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär för vuxna, att det oftare handlar om barn med andningsproblematik och behov av hjälp med slemsugning t.ex.

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning om behovet av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna

bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna gör bedömningen att det fanns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov i 12 ärenden och att det delvis fanns tillräckliga underlag i ett ärende. Inte i något ärende gjorde granskarna bedömningen att det inte fanns tillräckligt med underlag.

Ärenden där tid godtagits

Av de fem ärenden där man har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp i fyra ärenden. I ett ärende skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärende där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Anledningen till att granskaren skulle göra en annan bedömning var i det ärendet att man bedömde att den sökande inte i någon situation som handläggaren godtagit har behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. Eftersom detta endast handlar om ett ärende kan inga generella slutsatser dras.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de åtta ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behovet i sex ärenden. I två ärenden skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärenden där granskaren skulle gjort en annan bedömning

I det ena ärendet gjorde granskaren bedömningen att den sökande i samtliga situationer hade behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär, och i det andra ärendet handlade det om att behovet fanns i vissa situationer. Eftersom detta endast handlar om två ärenden kan inga generella slutsatser dras.

Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård

Aktiv tillsyn kan även bli aktuellt i situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. Det krävs då att personen inte själv kan uppmärksamma när detta tillstånd uppstår och att han eller hon inte självständigt kan hantera situationen om den inträffar. Tillsynen förutsätter kännedom om sjukdomen som sådan, om personen och hur den yttrar sig hos honom eller henne. Det ska även finnas en viss frekvens och allvarlighetsgrad i den medicinska problematiken. (Rättsfallsöversikt – personlig assistans Anser 2012:2)

Resultat

I de 42 ärenden där man gjort en bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper i form av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård har man godtagit tid i 11 ärenden (26,2 procent) och inte godtagit tid i 31 ärenden (73,8 procent). Vid analysworkshopen framkom att en av de bedömningar som är svåra här är att avgöra med vilken frekvens som är tillräcklig för att kunna säga att tillståndet uppkommer med viss frekvens. De övriga förutsättningarna är lättare att bedöma, men frekvensen är avgörande. Ofta tar handläggaren kontakt med sjukvården för att få ytterligare underlag för sin bedömning.

Tillräckligt med underlag

När granskarna har svarat på frågan om tillräckligt beslutsunderlag har de utgått från den samlade utredningen i ärendet, dvs. de har tagit hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning m.m.) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning om behovet av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver ha varit styrkt att behovet är grundläggande.

Ibland kan det ha saknats tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag och kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så varit fallet har granskarna bedömt om det finns tillräckligt med underlag för att kunna fatta beslut om avslag.

Granskarna gör bedömningen att det fanns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till detta behov i 37 ärenden och att det delvis fanns tillräckliga underlag i fyra ärenden. Endast i ett ärende gjorde granskarna bedömningen att det inte fanns tillräckligt med underlag.

Ärenden där tid godtagits

Av de 11 ärenden där man har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till aktiv tillsyn av överva-

kande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp i 10 ärenden. I ett ärende skulle granskaren göra en annan bedömning.

Ärende där granskaren skulle gjort en annan bedömning

Anledningen till att granskaren skulle göra en annan bedömning var i det ärendet att man bedömde att den sökande bara i vissa situationer som handläggaren godtagit har behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. Eftersom detta endast handlar om ett ärende kan inga generella slutsatser dras.

Ärenden där tid inte godtagits

Av de 30 ärenden där man inte har godtagit tid och det till alla, eller vissa delar fanns tillräckliga underlag för att ta ställning till hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov skulle granskaren göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behovet i samtliga ärenden.

Om utredningen

Behovsbedömningsstödet

Behovsbedömningsstödet har använts till någon del i 302 (90,1 procent) av de 335 ärenden som innefattar alla beviljanden och avslagsärenden med anledning av att den sökande bedömdes inte ha behov av assistans med något av de grundläggande behoven, samt att de grundläggande behoven bedömdes inte överstiga i genomsnitt 20 timmar per vecka. Spannet är väldigt stort inom denna grupp i hur man har använt stödet. Granskarna anger att det finns ärenden där man använt behovsbedömningsstödet fullt ut och att dessa ärenden har varit välutredda och lätta för granskarna att få en helhetsbild av. Bland de 302 ärendena finns även ärenden där man knapphändigt fyllt i utredningsdelen, och istället gjort den större delen i något annat dokument. Bland de 33 ärenden där man inte alls har använt behovsbedömningsstödet har man istället använt egna word-dokument som liknar samtalsdokumentationer.

Man har använt utredningsdelen i 293 (97 procent) av de 302 ärendena och bedömningsdelen i 281 (93 procent).

Utredningssamtalet

Utredningssamtalet har till största del genomförts vid ett hembesök, i 270 av 335 ärenden (80,6 procent). I 46 ärenden har man haft ett personligt möte på annan plats än den sökandens hem. Granskarna anger att mötet i dessa ärenden oftast har skett på lokalkontoret eller vid ett vårdplaneringsmöte. I åtta ärenden har utredningen gjorts per telefon och i elva ärenden har man

inte haft något utredningssamtal. Granskarna anger att det i dessa ärenden kan ha handlat om avslag där man inte har fått kontakt med den sökande, eller ärenden där man tidigare har gjort en ordentlig utredning med hembesök men den sökande har då fått avslag. Handläggaren kan då ha valt att komplettera den tidigare utredningen med en telefonutredning. Ingen av granskarna har reagerat på att det i något ärende skulle ha behövts ett hembesök, de har inte uppfattat att något av dessa ärenden inte har utretts som det ska.

Motivering av bedömning av tid i beslutet

Uppföljningen har fokuserat på bedömningar av behov och inte bedömningar av tidsåtgången för behoven. Vi har ändå valt att ta med en fråga om motivering av bedömning av tiden i beslutet. Om handläggaren inte har ansett att den yrkade tiden är rimlig måste han eller hon motivera varför Försäkringskassan inte delar den sökandes egen beskrivning av tidsåtgången. Motiveringen i beslutet ska enligt vägledningen göras på ett så tydligt sätt att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har tänkt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning i samband med kommunikering, begäran om omprövning eller vid en eventuell överklagan.

Efter den period som uppföljningen avser har vissa ändringar gjorts i vägledningen i beskrivningen av hur bedömningen av ett behov eller tidsåtgången för ett behov ska göras. Detta påverkar inte kravet på att motivera bedömningen i beslutet.

I frågeformuläret fanns en fråga för varje grundläggande behov om granskaren bedömde att det var en tydlig motivering av bedömningen av tid för det aktuella grundläggande behovet i beslutet. Om all den yrkade tiden för det grundläggande behovet hade godtagits eller om man inte hade bedömt hjälpbehovet som ett grundläggande behov besvarades frågan med ”inte aktuellt”. I de resterande ärendena där man hade bedömt behovet som grundläggande och inte godtagit den yrkade tiden fullt ut fick granskaren svara ja eller nej på frågan.

För de grundläggande behoven personlig hygien och på- och avklädning var det ungefär hälften av ärendena där granskarnas bedömning var att det fanns en tydlig motivering av bedömningen av tid, vilket också innebär att det i hälften av ärendena saknades en så tydlig motivering av bedömningen av tid att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har tänkt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan. För det grundläggande behovet måltider var resultatet att det fanns en tydlig motivering i 59 procent av ärendena, för kommunikation i 54 procent och för ingående kunskaper i 60 procent av ärendena. Det innebär att det är en relativt stor del av ärendena där det saknas tydliga motiveringar av bedömningen av tid för alla fem grundläggande behov. Omprövningsenheten vittnar om att det ofta handlar om att motiveringen är bristfällig i de ärenden som den sökande begär omprövning av. Omprövningen ändrar oftast inte beslutet, utan ger en mer utförlig motivering av beslutet. Även några av granskarna framför att bristfälliga motiveringar av bedömningen av tid kan vara grunden för en ond spiral där den sökandes upplevelse är att Försäk-

ringskassan drar ner på den yrkade tiden utan särskild motivering, vilket medför att den sökande nästa gång ökar på sitt yrkande gällande tidsåtgång eftersom deras uppfattning är att Försäkringskassan generellt verkar dra ner tiden. De konstaterar även att det krävs noggranna utredningar för att kunna göra tydliga motiveringar.

Sammanfattande diskussion och slutsatser

Denna studie har fokuserat på den rättsliga kvaliteten i beslut om assistansersättning avseende bedömningen av personkretstillhörighet och bedömningen av de fem grundläggande behoven inom assistansersättning. Assistansersättningen står för en stor del av Försäkringskassans försäkringsutgifter, och utgifterna ökar för varje år. Assistansersättningen är samtidigt en rättighetslagstiftning som ska ge personer med funktionsnedsättning en möjlighet att leva sitt liv som andra. Det är av stor vikt att våra bedömningar av de grundläggande rekvisiten för att kunna beviljas assistansersättning görs enhetligt och på ett rättssäkert sätt.

Den rättsliga styrning som finns för assistansersättning är sammanfattad i vägledningen och granskningen har därför utgått från den. Sedan granskningen genomfördes har en ny version av vägledningen publicerats, men den nya versionen innebär inte några tillämpningsändringar gällande bedömning av personkretstillhörighet och de grundläggande behoven.

En slutsats av denna uppföljning är att beslut, både avslag och beviljanden, vid en förstagångsansökan om assistansersättning, håller en god kvalitet. Det finns tillräckligt med underlag i ärendena för att kunna ta ställning till de olika behoven i mycket stor utsträckning, det är endast ett fåtal ärenden där det saknas tillräckligt med underlag. Vi har inte någon tidigare studie att jämföra detta resultat med men en tänkbar anledning till att ärendena i så stor omfattning är väl utredda kan vara att man i stor utsträckning använder sig av behovsbedömningsstödet vid utredningen. Handläggaren får med hjälp av behovsbedömningsstödet en god överblick av vad som saknas i ärendet och vad som behöver utredas ytterligare.

HFD:s avgörande RÅ 2009 ref. 57, där man utvecklade vad som är kännetecknande för de grundläggande behoven, har haft stor betydelse för bedömningarna av de grundläggande behoven, och särskilt de tre praktiska behoven; personlig hygien, på- och avklädning och måltider. Domen och efterföljande kammarrättsdomar har tydliggjort att det förutsätts att en annan person måste vara fysiskt nära och att den fysiska närheten ses som personlig och integritetsnära för att dessa behov ska betraktas som ett grundläggande behov (Rättsfallsöversikt Anser 2011:1). Detta visar sig i de granskade ärendena där bedömningen av dessa tre behov görs förhållandevis enhetligt, granskarna gör samma bedömning som i grundbeslutet att godta eller inte godta behovet i fråga i väldigt stor utsträckning.

För behoven hjälp med att kommunicera med andra och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper visar resultaten från granskningen att detta är svåra bedömningar som inte är lika vanligt förekommande som bedömningen av de praktiska behoven. Den rättsliga styrningen upplevs inte heller lika

tydlig trots den rättsfallsöversikt som publicerades 2012 (Anser 2012:2). Det är en större andel ärenden där granskaren skulle göra en annan bedömning av om behovet är grundläggande eller inte än den som gjorts i grundbeslutet. Det är dock inte tillräckligt många ärenden som har granskats där dessa bedömningar har varit aktuella för att några generella slutsatser ska kunna dras av detta. Det ska även påpekas att eftersom det finns ett stort tolkningsutrymme av den rättsliga regleringen och det även finns utrymme att värdera underlagen i ärendet på olika sätt innebär det att olika bedömningar i samma ärende mycket väl vara förenliga med lagstiftningen.

Resultaten visar genomgående att granskarna i ännu större utsträckning skulle göra samma bedömning som i grundbeslutet, när man i grundbeslutet inte har godtagit tid för behovet som grundläggande. Detta gäller för samtliga grundläggande behov. Det skulle kunna tyda på att grundbesluten bland de granskade ärendena sällan innehåller för snäva bedömningar av de grundläggande behoven, men ibland något generösa bedömningar.

Uppföljningen har även visat att det finns vissa statistiskt säkerställda skillnader mellan de fyra geografiska regionerna när en jämförelse görs av medelvärdet av antalet beviljade timmar för grundläggande behov och antalet beviljade timmar för andra personliga behov för varje region. Uppföljningen har inte fokuserat på orsakerna till detta, men det kan finnas anledning att analysera detta resultat ytterligare.

Ett område med tydligt förbättringsutrymme är motiveringarna av bedömningen av tid i besluten. För alla grundläggande behov saknas det tydliga motiveringar i nära hälften av ärendena. Tydliga motiveringar är en förutsättning för att kunden ska förstå sitt beslut och i förlängningen ha förtroende för Försäkringskassan.

Sammantaget visar uppföljningen att kvaliteten är mycket god i beslut vid förstagångansökningar om assistansersättning, både avslag och beviljanden. Det finns ett visst utrymme för förbättringar avseende likformigheten i bedömningar av de grundläggande behoven hjälp med att kommunicera med andra och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Det finns även utrymme för förbättringar i hur vi motiverar bedömningen av tid för de grundläggande behoven i besluten.

Bilaga 1.

Frågeformulär - uppföljning av rättslig kvalitet inom assistansersättning

Förmån:	Assistansersättning	Från och med Till och med	2014-01-01 2014-10-13
Beslut som ska granskas:	Avslag och beviljanden på förstagångsansökningar av assistansersättning. Sökande minst 18 år vid beslutstillfället.		

Denna uppföljning fokuserar på att det fattade beslutet är materiellt rätt, alltså att det följer gällande författningar, praxis, allmänna råd samt intern myndighetsnormering. En viktig utgångspunkt för myndighetshandläggning är att den är rättssäker, vilket bland annat innebär att den ska vara förutsägbar och lika över landet. Det förutsätter en enhetlighet i tillämpningen, till exempel oavsett handläggare och region.

Det generella syftet med uppföljningen är att undersöka om Försäkringskassan har bedömt rätten till assistansersättning avseende grundläggande behov på ett likformigt och enhetligt sätt utifrån den rättsliga styrning som finns på området. Den rättsliga styrningen är sammanfattad i vägledningen om assistansersättning, det vill säga den beskriver gällande rätt utifrån den lagstiftning, rättspraxis och andra normerande dokument som finns inom assistansersättning.

I denna granskning går vi inte in på bedömningen av om de grundläggande behoven har tillgodosetts på annat sätt, t.ex. genom verksamheter enligt 106 kap. 24 § 4 SFB, det vill säga i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet, om det inte finns särskilda skäl (106 kap. 25 § SFB och prop. 1995/96:146 s. 15). Vi går inte heller in på om de grundläggande behoven har tillgodosetts genom andra samhällsinsatser än de som framgår av 106 kap. 24 §, exempelvis genom insatser där det enligt SoL, LVU eller 9 c § LSS ingår omvårdnad (exempelvis familjehem eller korttidsvistelse). Vi går inte heller in på om de grundläggande behoven har tillgodosetts genom make- eller makaansvar.

När du svarar på frågorna som handlar om ifall du håller med handläggaren i dennes bedömning eller inte ska du endast svara på om du håller med i handläggarens bedömning av behovet som sådant. Du ska alltså inte svara på om du håller med i handläggarens bedömning av om behovet är tillgodosett på annat sätt, t.ex. genom annat samhällsstöd eller make- och makaansvar.

Svaren på frågorna hittar du i ansökningsärendet i ÄHS. Du kommer behöva titta på ansökan med bilagor, medicinska underlag, behovsbedömningsstöd eller motsvarande, beslutsbrev, journal samt andra eventuella inkomna handlingar. Det kan vara bra att först skumma igenom de viktigaste dokumenten för att skapa sig en bild av ärendet, och därefter börja besvara frågorna. Det kan vara bra att komma ihåg att man ofta måste titta på flera ställen i ärendet för att kunna besvara en del av frågorna.

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
1.	Löpnummer		
2.	Tillhör ärendet den ärendekategori som ska granskas?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ärendet har beslutats under perioden 1 januari 2014 - 13 oktober 2014 2. Den sökande var minst 18 år vid beslutstillfället 3. Ärendet är förstagångsansökan om assistansersättning 	<p>Flervalsfråga. Svara ja eller nej för varje alternativ. Frågan syftar till att sortera bort eventuella felregistrerade ärenden som inte ska ingå i urvalet. Om frågan besvaras med ja för varje svarsalternativ, fortsätter du med granskningsformuläret. Om något av svarsalternativen besvaras med nej avslutas granskningen här.</p> <p>Med förstagångsansökan menas att den sökande inte tidigare har varit berättigad till assistansersättning. En tidigare ansökan kan ha prövats och lett till avslag, men den sökande ska inte ha uppburit assistansersättning tidigare.</p>
3.	Vilket beslut har fattats?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beviljat 2. Avslag 	Envalsfråga
4.	Vilken var grunden för avslaget?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bedömdes inte omfattas av socialförsäkringen. 2. Den sökande var över 65 år. 3. Bedömdes inte tillhöra personkrets 4. Bedömdes inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven. 5. De grundläggande behoven bedömdes inte överstiga i genomsnitt 20 timmar per vecka. 6. Annan ledning, ange vilken 	<p>Envalsfråga. Frågan besvaras endast om du svarat "avslag" på fråga 3. Granskningen avslutas om svarsalternativ 1, 2 eller 6 väljs.</p> <p>Om svarsalternativ 3 eller 4 väljs ska fråga 9 komma upp (hopp till fråga 9).</p> <p>Svarsalternativ 4 ska anges när de grundläggande behoven har bedömts uppgå till 0 timmar.</p> <p>Svarsalternativ 5 ska anges när det är bedömt att de grundläggande behoven har uppgått till ett visst antal timmar, men inte överstigande 20 timmar.</p>
5.	Har assistansersättning beviljats med det totala antal timmar som har yrkats?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Besvaras endast om fråga 3 har besvarats med Beviljat. Envalsfråga</p> <p>För att veta antal yrkade timmar räcker det inte att enbart se till yrkande i ansökan, utan A-delen i behovsbedömningsstödet eller liknande samtalsdokumentation kan innehålla ytterligare yrkanden.</p> <p>Svar ja anges när beviljat antal timmar överensstämmer med yrkat antal timmar.</p> <p>Svar ja anges även om den sökande totalt sett har fått samma antal timmar beviljat som yrkade timmar, men det inom något visst behov kan vara så att yrkandet och beviljandet inte överensstämmer.</p> <p>Svar ja anges även om beviljat antal timmar överstiger yrkat antal timmar.</p> <p>Svar Nej anges när beviljat antal timmar understiger yrkat antal timmar.</p>
6.	Hur många timmar i genomsnitt per vecka har de grundläggande	Ange timmar	<p>Fritextfråga med tal med en decimal</p> <p>Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	behoven bedömts uppgå till?		Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avrundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7. Ange 0,0 om inga timmar har godtagits för grundläggande behov. Om olika har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.
7.	Hur många timmar i genomsnitt per vecka har andra personliga behov bedömts uppgå till?	Ange timmar	Fritextfråga med tal med en decimal Här anger du samtliga timmar för behov som <i>inte</i> är grundläggande behov (även t.ex. väntetid och aktiv tid på natten). Detta brukar anges i beslutet. Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avrundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7. Ange 0,0 om inga timmar har godtagits för andra personliga behov eller om ingen bedömning av andra personliga behov har gjorts. Om olika har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.
8.	Hur många timmar i genomsnitt per vecka har godtagits för assistans av fler än en assistent?	Ange timmar	Fritextfråga med tal med en decimal Frågan avser timmar sammantaget för både grundläggande och andra personliga behov som har godtagits för assistans av fler än en assistent, t.ex. dubbel assistans. Ange antal timmar i hundradelar, t.ex. 54 timmar och 30 minuter anges som 54,5 timmar. Ange antal timmar med en decimal, t.ex. 54,7. Avrundning av decimalen görs med sedvanliga avrundningsregler, 0-4 avrundas nedåt, 5-9 avrundas uppåt, t.ex. avrundas 54,66 uppåt till 54,7 och 54,72 avrundas nedåt till 54,7. Ange 0,0 om inga timmar har godtagits för assistans av fler än en assistent eller om ingen bedömning har gjorts av assistans av fler än en assistent. Om olika har beviljats för olika perioder ska du räkna ut den genomsnittliga tiden per vecka.
	Frågor om bedömning:		
	Personkrets		
9.	Bedömer du att det finns tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till personkrets?	1. Ja 2. Nej	Envalsfråga, om svar nej ska det inte komma fler frågor om personkrets. Svara utifrån den samlade utredningen i ärendet och de eventuella medicinska underlag som finns.
10.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren angående personkretstillhörighet?	1. Ja. 2. Nej	Envalsfråga Oavsett svar ska ärendet avslutas efter fråga 10 i de fall svarsalternativ 3 på fråga 4 har angetts.
11.	Vilken annan bedömning av personkretstillhörighet skulle du göra?	1. Tillhöra annan personkrets 2. Inte tillhöra någon personkrets	Besvaras endast om svar nej på fråga 10. Svara "Tillhöra annan personkrets" om du bedömer att den sökande tillhör en annan personkrets än den som har beslutats om i ärendet. Svara "Inte tillhöra någon personkrets" om du bedömer att den sökande inte tillhör någon

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			personkrets, men att beslutet i ärendet är att den sökande tillhör personkrets. Alltså att ärendet borde ha avslagits med anledning inte tillhör personkrets.
	Grundläggande behov		
12.	Vilka grundläggande behov har den sökande yrkat tid för i ärendet?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Personlig hygien 2. På- och avklädning 3. Måltider 4. Hjälptid med att kommunicera med andra 5. Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper, inklusive kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser. 	<p>Styrfråga, används för att villkora vilka av de fem frågeområdena som visas för granskaren. Flervalsfråga med ja och nej för varje svarsalternativ.</p> <p>Ange de grundläggande behov som den sökande har yrkat tid för i det aktuella ärendet, oavsett om tid har godtagits eller inte för dessa behov. Den sökande kan ha yrkat tid för olika behov både uttryckligen och indirekt. Den sökande vet inte alltid hur olika behov benämns utan kan t.ex. indirekt ha yrkat tid för exempelvis annan hjälp som förutsätter ingående kunskap genom att berätta om vilken hjälp han eller hon behöver. För att ta reda på detta behöver du ofta titta både i beslutet, behovsbedömningsstödet utredningsdel eller annan liknande samtalsdokumentation.</p> <p>Om det har varit aktuellt med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser i ärendet ska svarsalternativ 5 anges, även om tid för detta har lagts på de tre första grundläggande behoven.</p>
	Personlig hygien		
13.	Har tid godtagits för personlig hygien som grundläggande behov?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Envalsfråga, styrfråga</p> <p>Svara ja om tid har godtagits till någon del för personlig hygien som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för personlig hygien som grundläggande behov.</p> <p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
14.	Bedömer du att det finns tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till personlig hygien som grundläggande behov?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej 	<p>Envalsfråga, om nej ska inga fler frågor komma om personlig hygien</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet.</p> <p>Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp med personlig hygien är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande. Ibland kan det saknas tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp är grundläggande eller inte med anledning av att de underlag eller kompletteringar av underlag som Försäkringskassan har begärt trots påminnelser inte har inkommit. Om så är fallet ska du bedöma om det finns tillräckligt med underlag för att fatta beslut om avslag.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till samtliga aktiviteter och moment inom personlig hygien. I avslagsärenden ska du även svara ja helt när du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att fatta beslut om avslag.</p> <p>Svara ja, delvis, om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till vissa aktiviteter och moment inom personlig hygien, medan det saknas för andra.</p> <p>Svara nej, om det saknas tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till samtliga aktiviteter och moment inom personlig hygien. I avslagsärenden ska du även svara nej när handläggaren inför ett avslagsbeslut inte har begärt de kompletteringar som behövs eller inte inväntat kompletteringar som inte har inkommit på grund av t.ex. väntetider i vården.</p>
15.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med personlig hygien som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Frågan besvaras endast om tid för personlig hygien som grundläggande behov har godtagits, alltså svar 1 på fråga 13. Envalsfråga. Styrfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid. Frågan avser endast den praktiska hjälpen som ges vid detta behov, och inte eventuella aktiverings- eller motivationsinsatser.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta behov av hjälp med personlig hygien som grundläggande behov. Detta innefattar två delar: Den sökandes behov av hjälp med aktiviteter eller moment som har bedömts vara fysiskt nära inom personlig hygien Bedömningen av fysiskt nära.</p> <p>Du ska ta hänsyn till båda dessa delar när du avgör om du skulle göra samma bedömning som handläggaren.</p> <p>Om du inte instämmer i båda dessa bedömningar ska du svara nej. Det kan exempelvis vara så att du inte instämmer i handläggarens</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>bedömning av att hjälpbehovet finns men att bedömningen av fysiskt nära överensstämmer med vägledningen.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till personlig hygien som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de aktiviteter eller moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
16.	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren gjort när det gäller att godta behov av hjälp med personlig hygien som grundläggande behov?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med. 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära. 	<p>Frågan besvaras endast om svar nej på fråga 15. Flervalsfråga.</p> <p>Om det finns brister både i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med och brister i bedömningen av fysiskt nära ska båda alternativen anges.</p>
17.	Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av vad den sökande behöver hjälp med när det gäller att godta behov av hjälp med personlig hygien?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande behöver inte hjälp med någon av de aktiviteter och moment inom personlig hygien som har bedömts vara grundläggande. 2. Den sökande behöver bara hjälp med vissa av de aktiviteter och moment inom personlig hygien som har bedömts vara grundläggande. 	<p>Frågan besvaras endast om svar 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med, fråga 16. Envalsfråga.</p> <p>Med vissa aktiviteter och moment avses minst en, men inte alla aktiviteter och moment.</p>
18.	Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av fysiskt nära när det gäller att godta behov av hjälp med personlig hygien som grundläggande behov?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Handläggaren har bedömt fler behov än dem som är fysiskt nära som grundläggande behov. 2. Handläggaren har inte bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov. 	<p>Frågan besvaras endast om svar 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära, fråga 16. Envalsfråga.</p> <p>Svara att handläggaren har bedömt fler behov än dem som är fysiskt nära som grundläggande behov om handläggaren har bedömt att även andra personliga behov inom personlig hygien är fysiskt nära, t.ex. om handläggaren har bedömt behovet av att behöva tillsyn under ett bad som ett grundläggande behov inom personlig hygien.</p> <p>Svara att handläggaren inte har bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, om handläggaren t.ex. har bedömt att sminkning eller religiös tvättning inte är fysiskt nära eller genom att endast ha bedömt sådana behov som är hud mot hud som fysiskt nära.</p>
19.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att inte	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Frågan besvaras endast om tid för personlig hygien som grundläggande behov inte har godtagits, alltså svar 2 på fråga 13. Envals-</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	<p>godta behov av hjälp med personlig hygien som grundläggande behov?</p>		<p>fråga. Styrfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid. Frågan avser endast den praktiska hjälpen som ges vid detta behov, och inte eventuella aktiverings- eller motivationsinsatser.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta behov av hjälp med personlig hygien som grundläggande behov. Detta innefattar två delar: Den sökandes behov av hjälp med aktiviteter eller moment som har bedömts vara fysiskt nära inom personlig hygien Bedömningen av fysiskt nära.</p> <p>Du ska ta hänsyn till båda dessa delar när du avgör om du skulle göra samma bedömning som handläggaren.</p> <p>Om du inte instämmer i båda dessa bedömningar ska du svara nej. Det kan exempelvis vara så att du inte instämmer i handläggarens bedömning av att hjälpbehovet inte finns men att bedömningen av fysiskt nära överensstämmer med vägledningen.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till personlig hygien som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de aktiviteter eller moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
20.	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren gjort när det gäller bedömningen av att inte godta behov av hjälp för personlig hygien som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med. 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära. 	<p>Frågan besvaras endast om svar nej på fråga 19. Flervalfråga.</p> <p>Om det finns brister både i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med och brister i bedömningen av fysiskt nära ska båda alternativen anges.</p> <p>Fysiskt nära: Det kan finnas brister i bedömningen av fysiskt nära om handläggaren inte har bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, t.ex. om handläggaren har bedömt att sminkning eller religiös tvättning inte är fysiskt nära eller genom att endast ha bedömt sådana behov som är hud mot hud som fysiskt nära.</p>
21.	<p>Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av vad den sökande behöver hjälp med när det gäller att inte godta behov av hjälp med personlig hygien som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande behöver hjälp med samtliga av de aktiviteter och moment inom personlig hygien som inte har bedömts vara grundläggande 	<p>Frågan besvaras endast om svar 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med, fråga 20.</p> <p>Med vissa aktiviteter och moment avses minst en, men inte alla aktiviteter och moment.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
		2. Den sökande behöver hjälp med vissa aktiviteter och moment inom personlig hygien som inte har bedömts vara grundläggande	
22.	Bedömer du att det är en tydlig motivering av bedömningen av tid för personlig hygien som grundläggande behov i beslutet?	1. Ja 2. Nej 3. Inte aktuellt eftersom all den yrkade tiden för personlig hygien har godtagits 4. Inte aktuellt eftersom någon tid för personlig hygien som grundläggande behov inte alls har godtagits på grund av att hjälpbehovet inte har bedömts som grundläggande behov.	<p>Frågan ska bara besvaras vid avslagsärenden (där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4 eller 5), eller när handläggaren inte har godtagit det totala antalet yrkade timmar i ärendet (svarsalternativ 2 på fråga 5). Envalsfråga. Svarsalternativ 3 visas inte där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4.</p> <p>Med beslutet avses även bilaga till beslutet, t.ex. behovsbedömningsstödet. Om en bedömning har skrivits i kommuniseringsbrevet eller bilaga till kommuniseringsbrevet så måste det finnas en hänvisning i beslutsbrevet till den bedömningen för att man ska kunna ta hänsyn till den vid svaret på den här frågan.</p> <p>De frågor som man bör ställa sig vid tidsberäkningen är: – Är tiden rimlig utifrån en jämförelse med personer utan funktionsnedsättning? – Om inte, är den rimlig utifrån den sökandes funktionsnedsättning?</p> <p>Om handläggaren i sin bedömning inte har ansett att tiden är rimlig måste han eller hon ha motiverat varför Försäkringskassan inte delar den sökandes egen beskrivning av tidsåtgången.</p> <p>Svara ja om du anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har bedömt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p> <p>Svara nej om du inte anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har bedömt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p>
	På- och avklädning		
23	Har tid godtagits för på- och avklädning som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Envalsfråga, styrfråga</p> <p>Svara ja om tid har godtagits till någon del för på- och avklädning som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för på- och avklädning som grundläggande behov.</p> <p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
24.	Bedömer du att det finns	1. Ja, helt	Envalsfråga, om svar nej ska inte fler frågor om

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till på- och avklädning som grundläggande behov?	2. Ja, delvis 3. Nej	<p>på- och avklädning komma</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet. Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p> <p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp av på- och avklädning är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till samtliga aktiviteter och moment inom på- och avklädning som grundläggande behov.</p> <p>Svara ja, delvis, om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till vissa aktiviteter och moment inom på- och avklädning som grundläggande behov, medan det saknas för andra.</p> <p>Svara nej om det saknas tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till samtliga aktiviteter och moment inom på- och avklädning.</p>
25.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Frågan besvaras endast om tid för på- och avklädning som grundläggande behov har godtagits, alltså svar 1 på fråga 23. Envalsfråga. Styrfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid. Frågan avser endast den praktiska hjälpen som ges vid detta behov, och inte eventuella aktiverings- eller motivationsinsatser.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov. Detta innefattar två delar: Den sökandes behov av hjälp med aktiviteter eller moment som har bedömts vara fysiskt nära inom på- och avklädning. Bedömningen av fysiskt nära.</p> <p>Du ska ta hänsyn till båda dessa delar när du</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>avgör om du skulle göra samma bedömning som handläggaren.</p> <p>Om du inte instämmer i båda dessa bedömningar ska du svara nej. Det kan exempelvis vara så att du inte instämmer i handläggarens bedömning av att hjälpbehovet finns men att bedömningen av fysiskt nära överensstämmer med vägledningen.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till på- och avklädning som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de aktiviteter eller moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
26.	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren gjort när det gäller bedömningen av att godta behov av hjälp för på- och avklädning som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med. 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära. 	<p>Frågan besvaras endast om svar nej på fråga 25. Flervalsfråga.</p> <p>Om det finns brister både i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med och brister i bedömningen av fysiskt nära ska båda alternativen anges.</p>
27.	<p>Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av vad den sökande behöver hjälp med när det gäller att godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande behöver inte hjälp med någon av de aktiviteter och moment inom på- och avklädning som har bedömts vara grundläggande 2. Den sökande behöver bara hjälp med vissa av de aktiviteter och moment inom på- och avklädning som har bedömts vara grundläggande 	<p>Frågan besvaras endast om svar 1. Det finns brister bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med, fråga 26. på fråga 23.</p> <p>Med vissa aktiviteter och moment avses minst en, men inte alla aktiviteter och moment.</p>
28.	<p>Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av fysiskt nära när det gäller att godta tid för på- och avklädning som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Handläggaren har bedömt fler behov än dem som är fysiskt nära som grundläggande behov. 2. Handläggaren har inte bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov. 	<p>Frågan besvaras endast om svar 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära, fråga 26. Envalsfråga.</p> <p>Svara att handläggaren har bedömt fler behov än dem som är fysiskt nära som grundläggande behov om handläggaren har bedömt att även andra personliga behov inom på- och avklädning är fysiskt nära, t.ex. om handläggaren har bedömt att på- och avklädning av ytterkläder är grundläggande behov.</p> <p>Svara att handläggaren inte har bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, om handläggaren t.ex. har bedömt att på- och avklädning av ytterkläder när den sökande har en allvarlig smärtproblematik eller svårartad benskörhet inte är fysiskt nära.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
29.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Frågan besvaras endast om tid för på- och avklädning som grundläggande behov inte har godtagits, alltså svar 2 på fråga 23. Envalsfråga. Styrfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid. Frågan avser endast den praktiska hjälpen som ges vid detta behov, och inte eventuella aktiverings- eller motivationsinsatser.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov. Detta innefattar två delar: Den sökandes behov av hjälp med aktiviteter eller moment som har bedömts vara fysiskt nära inom på- och avklädning. Bedömningen av fysiskt nära.</p> <p>Du ska ta hänsyn till båda dessa delar när du avgör om du skulle göra samma bedömning som handläggaren.</p> <p>Om du inte instämmer i båda dessa bedömningar ska du svara nej. Det kan exempelvis vara så att du inte instämmer i handläggarens bedömning av att hjälpbehovet inte finns men att bedömningen av fysiskt nära överensstämmer med vägledningen.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till på- och avklädning som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de aktiviteter eller moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
30.	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren gjort när det gäller bedömningen av att inte godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov?	1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med. 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära.	<p>Frågan besvaras endast om svar nej på fråga 29. Flervalsfråga.</p> <p>Om det finns brister både i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med och brister i bedömningen av fysiskt nära ska båda alternativen anges. Fysiskt nära: Det kan finnas brister i bedömningen av fysiskt nära om handläggaren inte har bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, t.ex. om handläggaren har bedömt att på- och avklädning av ytterkläder när den sökande har en allvarlig smärtproblematik eller svårartad benskörhet inte är fysiskt nära.</p>
31.	Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av vad den sökande behöver hjälp med när det gäller att inte godta behov av hjälp med på- och avklädning som grundläggande behov?	1. Den sökande behöver hjälp med samtliga av de aktiviteter och moment inom på- och avklädning som inte har bedömts vara grundläggande	<p>Frågan besvaras endast om svar 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med, fråga 30. Envalsfråga.</p> <p>Med vissa aktiviteter och moment avses minst en, men inte alla aktiviteter och moment.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
		2. Den sökande behöver hjälp med vissa aktiviteter och moment inom på- och avklädning som inte har bedömts vara grundläggande	
32.	Bedömer du att det är en tydlig motivering av bedömningen av tid för på- och avklädning som grundläggande behov i beslutet?	1. Ja 2. Nej 3. Inte aktuellt eftersom all den yrkade tiden för på- och avklädning har godtagits 4. Inte aktuellt eftersom någon tid för på- och avklädning som grundläggande behov inte alls har godtagits på grund av att hjälpbehovet inte har bedömts som grundläggande behov.	<p>Frågan ska bara besvaras vid avslagsärenden (där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4 eller 5), eller när handläggaren inte har godtagit det totala antalet yrkade timmar i ärendet (svarsalternativ 2 på fråga 5). Envalsfråga. Svarsalternativ 3 visas inte där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4.</p> <p>Med beslutet avses även bilaga till beslutet, t.ex. behovsbedömningsstödet. Om en bedömning har skrivits i kommuniceringsbrevet eller bilaga till kommuniceringsbrevet så måste det finnas en hänvisning i beslutsbrevet till den bedömningen för att man ska kunna ta hänsyn till den vid svaret på den här frågan.</p> <p>De frågor som man bör ställa sig vid tidsberäkningen är: – Är tiden rimlig utifrån en jämförelse med personer utan funktionsnedsättning? – Om inte, är den rimlig utifrån den sökandes funktionsnedsättning?</p> <p>Om handläggaren i sin bedömning inte har ansett att tiden är rimlig måste han eller hon ha motiverat varför Försäkringskassan inte delar den sökandes egen beskrivning av tidsåtgången.</p> <p>Svara ja om du anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har bedömt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p> <p>Svara nej om du inte anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har tänkt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p>
	Måltider		
33.	Har tid godtagits för måltider som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Envalsfråga, styrfråga</p> <p>Svara ja, om tid har godtagits till någon del för måltider som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för måltider som grundläggande behov.</p> <p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
34.	Bedömer du att det finns	1. Ja, helt	<p>Envalsfråga, om nej ska inga fler frågor komma</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till måltider som grundläggande behov?	2. Ja, delvis 3. Nej	<p>om måltider.</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet.</p> <p>Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p> <p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet av hjälp med måltider är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till samtliga moment inom måltider som grundläggande behov.</p> <p>Svara ja, delvis, om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till vissa moment inom måltider som grundläggande behov, medan det saknas för andra.</p> <p>Svara nej om det saknas tillräckligt med underlag för att ta ställning till samtliga moment inom måltider.</p>
35.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov?	1. Ja 2. Nej	<p>Frågan besvaras endast om tid för måltider som grundläggande behov har godtagits, alltså svar 1 på fråga 33. Envalsfråga. Styrfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid. Frågan avser endast den praktiska hjälpen som ges vid detta behov, och inte eventuella aktiverings- eller motivationsinsatser.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov. Detta innefattar två delar: Den sökandes behov av hjälp med intagandet av måltid. Bedömningen av fysiskt nära.</p> <p>Du ska ta hänsyn till båda dessa delar när du avgör om du skulle göra samma bedömning</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>som handläggaren.</p> <p>Om du inte instämmer i båda dessa bedömningar ska du svara nej. Det kan exempelvis vara så att du inte instämmer i handläggarens bedömning av att hjälpbehovet finns men att bedömningen av fysiskt nära överensstämmer med vägledningen.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till måltider som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
36.	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren gjort när det gäller att godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med. 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära. 	<p>Frågan besvaras endast om svar nej på fråga 35. Flervalsfråga.</p> <p>Om det finns brister både i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med och brister i bedömningen av fysiskt nära ska båda alternativen anges.</p>
37.	<p>Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av vad den sökande behöver hjälp med när det gäller att godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande behöver inte alls hjälp med intagandet av måltiden. 2. Den sökande behöver endast hjälp till viss del med intagandet av måltiden. 	<p>Frågan besvaras endast om svar 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med på fråga 36. Envalsfråga.</p>
38.	<p>Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av fysiskt nära när det gäller att godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Handläggaren har bedömt fler behov än dem som är fysiskt nära som grundläggande behov. 2. Handläggaren har inte bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov. 	<p>Frågan besvaras endast om svar 2. Det finns brister i bedömningen av vad fysiskt nära, fråga 36. Envalsfråga.</p> <p>Svara att handläggaren har bedömt fler behov än dem som är fysiskt nära som grundläggande behov om handläggaren har bedömt att även andra personliga behov inom måltider är fysiskt nära, t.ex. om handläggaren har bedömt att duka fram och av mat eller dela mat är grundläggande behov..</p> <p>Svara att handläggaren inte har bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, om handläggaren t.ex. har bedömt att hjälp för att stödja den sökandes arm vid intagandet av måltiden inte är fysiskt nära.</p>
39.	<p>Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Frågan besvaras endast om tid för måltider som grundläggande behov inte har godtagits, alltså svar 2 på fråga 33. Envalsfråga. Styrfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid. Frågan avser endast den praktiska hjälpen som ges vid detta behov, och inte eventuella aktiverings- eller</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>motivationsinsatser.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov. Detta innefattar två delar: Den sökandes behov av hjälp med intagandet av måltid. Bedömningen av fysiskt nära.</p> <p>Du ska ta hänsyn till båda dessa delar när du avgör om du skulle göra samma bedömning som handläggaren.</p> <p>Om du inte instämmer i båda dessa bedömningar ska du svara nej. Det kan exempelvis vara så att du inte instämmer i handläggarens bedömning av att hjälpbehovet inte finns men att bedömningen av fysiskt nära överensstämmer med vägledningen. Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till måltider som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de aktiviteter eller moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
40.	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren gjort när det gäller bedömningen av att inte godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med. 2. Det finns brister i bedömningen av fysiskt nära. 	<p>Frågan besvaras endast om svar nej på fråga 39. Flervalsfråga.</p> <p>Om det finns brister både i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med och brister i bedömningen av fysiskt nära ska båda alternativen anges.</p> <p>Fysiskt nära Det kan finnas brister i bedömningen av fysiskt nära om handläggaren inte har bedömt samtliga behov som är fysiskt nära som grundläggande behov, t.ex. om handläggaren har bedömt att hjälp för att stödja den sökandes arm vid intagandet av måltiden inte är fysiskt nära.</p>
41.	<p>Vilka brister bedömer du finns i handläggarens bedömning av vad den sökande behöver hjälp med när det gäller att inte godta behov av hjälp med måltider som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande behöver hjälp med hela intagandet av måltiden. 2. Den sökande behöver till viss del hjälp med intagandet av måltiden. 	<p>Frågan besvaras endast om svar 1. Det finns brister i bedömningen av vad den sökande behöver hjälp med, fråga 40.</p>
42.	<p>Bedömer du att det är en tydlig motivering av bedömningen av tid för måltider som grundläggande behov i beslutet?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 3. Inte aktuellt eftersom all den yrkade tiden för måltider har godtagits 4. Inte aktuellt eftersom någon tid för måltider som grundläggande behov 	<p>Frågan ska bara besvaras vid avslagsärenden (där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4 eller 5), eller när handläggaren inte har godtagit det totala antalet yrkade timmar i ärendet (svarsalternativ 2 på fråga 5). Envalsfråga. Svarsalternativ 3 visas inte där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4. Med beslutet avses även bilaga till beslutet, t.ex. behovsbedömningsstödet. Om en bedömning har skrivits i kommuniseringsbrevet</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
		<p>inte alls har godtagits på grund av att hjälpbehovet inte har bedömts som grundläggande behov.</p>	<p>eller bilaga till kommuniceringsbrevet så måste det finnas en hänvisning i beslutsbrevet till den bedömningen för att man ska kunna ta hänsyn till den vid svaret på den här frågan.</p> <p>De frågor som man bör ställa sig vid tidsberäkningen är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Är tiden rimlig utifrån en jämförelse med personer utan funktionsnedsättning? - Om inte, är den rimlig utifrån den sökandes funktionsnedsättning? <p>Om handläggaren i sin bedömning inte har ansett att tiden är rimlig måste han eller hon ha motiverat varför Försäkringskassan inte delar den sökandes egen beskrivning av tidsåtgången.</p> <p>Svara ja om du anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har tänkt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p> <p>Svara nej om du inte anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har bedömt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p>
	<p>Hjälp med att kommunicera med andra</p>		
<p>43.</p>	<p>Har tid godtagits för kommunikation som grundläggande behov?</p>	<p>1. Ja 2. Nej</p>	<p>Envalsfråga, Styrfråga.</p> <p>Svara ja, om tid har godtagits till någon del för hjälp med att kommunicera med andra som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för hjälp med att kommunicera med andra som grundläggande behov.</p> <p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
<p>44.</p>	<p>Bedömer du att det finns tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till hjälp med att kommunicera med andra som grundläggande behov?</p>	<p>1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej</p>	<p>Envalsfråga, Styrfråga: om nej ska inga fler frågor komma om hjälp med att kommunicera med andra.</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet.</p> <p>Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p> <p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till kommunikation som grundläggande behov eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till behovet av kommunikation och för att kunna ta ställning till om samtliga tre förutsättningar inom kommunikation som grundläggande behov är uppfyllda eller inte.</p> <p>Svara ja, delvis om det finns tillräckligt med underlag för att ta ställning till vissa aktiviteter och moment inom kommunikation, medan det saknas för vissa.</p> <p>Svara nej om du bedömer att det inte finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till behovet av kommunikation och för att kunna ta ställning till om samtliga tre förutsättningar inom kommunikation som grundläggande behov är uppfyllda eller inte.</p>
45.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med kommunikation som grundläggande behov?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Frågan besvaras endast om tid för kommunikation som grundläggande behov har godtagits, alltså svar 1 på fråga 43. Envalsfråga</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta hjälp med kommunikation som grundläggande behov. Detta innefattar bedömningen av om samtliga tre kriterier (kunskap om den försäkrade, kunskap om funktionsnedsättningen och kunskap om sättet att kommunicera) för att kommunikation ska kunna godtas är uppfyllda.</p>
46.	Varför skulle du göra en annan bedömning än handläggaren att godta behov av hjälp med kommunikation som grundläggande behov?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det behövs inte kunskap om den försäkrade JA/NEJ 2. Det behövs inte kunskap om funktionsnedsättningen JA/NEJ 3. Det behövs inte kunskap om sättet att kommunicera JA/NEJ 	<p>Besvaras endast om svarsalternativ 2, nej, på fråga 45. Matris med ja eller nej. Flervalsfråga.</p> <p>I vägledningen framgår att tre kriterier måste vara uppfyllda för att kommunikation som grundläggande behov ska kunna godtas. Det måste behövas kunskap om den försäkrade, kunskap om funktionsnedsättningen och kunskap om sättet att kommunicera. OBSERVERA! Kryssa för ja för de kriterier där du anser att den aktuella kunskapen inte behövs. I annat fall kryssa nej.</p>
47.	Skulle du göra samma	1. Ja	Frågan besvaras endast om tid för kommunikation

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med kommunikation som grundläggande behov?	2. Nej	<p>ion som grundläggande behov inte har godtagits. alltså svar 2 på fråga 43. Envalsfråga</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta behov av hjälp med kommunikation som grundläggande behov. Detta innefattar bedömningen av om samtliga tre kriterier (kunskap om den försäkrade, kunskap om funktionsnedsättningen och kunskap om sättet att kommunicera) för att kommunikation ska kunna godtas är uppfyllda.</p>
48.	Bedömer du att det är en tydlig motivering av bedömningen av tid för hjälp med att kommunicera med andra som grundläggande behov i beslutet?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 3. Inte aktuellt eftersom all den yrkade tiden för kommunikation har godtagits 4. Inte aktuellt eftersom någon tid för kommunikation som grundläggande behov inte alls har godtagits t.ex. när den sökande får hjälp med att kommunicera samtidigt som annan hjälp med något av de andra grundläggande hjälpbehoven. 	<p>Frågan ska bara besvaras vid avslagsärenden (där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4 eller 5), eller när handläggaren inte har godtagit det totala antalet yrkade timmar i ärendet (svarsalternativ 2 på fråga 5). Envalsfråga. Svarsalternativ 3 visas inte där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4.</p> <p>Med beslutet avses även bilaga till beslutet, t.ex. behovsbedömningsstödet. Om en bedömning har skrivits i kommuniseringsbrevet eller bilaga till kommuniseringsbrevet så måste det finnas en hänvisning i beslutsbrevet till den bedömningen för att man ska kunna ta hänsyn till den vid svaret på den här frågan.</p> <p>Om handläggaren i sin bedömning inte har ansett att tiden är rimlig måste han eller hon ha motiverat varför Försäkringskassan inte delar den sökandes egen beskrivning av tidsåtgången.</p> <p>Svara ja om du anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har tänkt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p> <p>Svara nej om du inte anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har bedömt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p>
	Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper		

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
49.	Vilken typ av ingående kunskaper har den sökande yrkat tid för i ärendet?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som kräver ingående kunskaper 2. Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av psykiskt tillstånd 3. Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik när det gäller vård av teknisk karaktär 4. Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård 	<p>Styrfråga, Flervalsfråga</p> <p>Om svarsalternativ 1 ska endast frågorna 50-56 om kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser komma upp, och därefter fråga 75.</p> <p>Om svarsalternativ 2 ska endast frågorna 57-62 om aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av psykiskt tillstånd komma upp, och därefter fråga 75</p> <p>Om svarsalternativ 3 ska endast frågorna 62-68 om aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik, vård av teknisk karaktär, och därefter fråga 75</p> <p>Om svarsalternativ 4 ska endast frågorna 69-74 om aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik, situationer uppstår där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård, och därefter till fråga 75.</p> <p>Ange de behov som den sökande har yrkat tid för i ärendet, oavsett om tid har godtagits eller inte för dessa behov. Den sökande kan ha yrkat tid för olika behov både uttryckligen och indirekt. Den sökande vet inte alltid hur olika behov benämns utan kan t.ex. indirekt ha yrkat tid för exempelvis aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik genom att berätta om vilken hjälp han eller hon behöver.</p>
	<i>Kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser</i>		Frågorna besvaras endast om det är aktuellt med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser, alltså om svar 1 på fråga 49.
50.	Har tid godtagits för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Envalsfråga, styrfråga</p> <p>Svara ja, om tid har godtagits till någon del för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov.</p> <p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
51.	Bedömer du att det finns tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej 	<p>Om nej ska inga fler frågor komma upp om kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser. Direkt till fråga 75. Envalsfråga</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p> <p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet av kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser är uppfyllda eller inte.</p> <p>Svara ja, delvis om du bedömer att det endast finns tillräckligt med underlag i vissa situationer för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser är uppfyllda eller inte, medan det i andra situationer saknas.</p> <p>Svara nej om du bedömer att det saknas tillräckligt underlag för att ta ställning till om förutsättningarna för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov är uppfyllda eller inte.</p>
52.	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser?	1. Ja 2. Nej	<p>Besvaras endast om tid för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser har godtagits, alltså svar 1 på fråga 50. Envalsfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser. Detta innefattar bedömningen av om den sökande på grund av sitt psykiska tillstånd är helt ur stånd att själv klara sin hygien eller att få i sig mat, och om det behövs en person med ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning för att tillgodose behovet.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
53.	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta behov av	1. Den sökande har inte i någon situation behov av hjälp med kvalificerade	<p>Besvaras endast om svar nej på fråga 52. Envalsfråga.</p> <p>Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser?	aktiverings- och motivationsinsatser. 2. Den sökande har bara i vissa situationer behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser.	
54	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser?	1. Ja 2. Nej	<p>Frågan besvaras endast om det är aktuellt med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser, alltså om svar 1 på fråga 49, och endast om tid för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser inte har godtagits, alltså svar 2 på fråga 50. Envalsfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser. Detta innefattar bedömningen av om den sökande på grund av sitt psykiska tillstånd är helt ur stånd att själv klara sin hygien eller att få i sig mat, och om det behövs en person med ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning för att tillgodose behovet.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
55.	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att inte godta behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser?	1. Den sökande har i samtliga situationer behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser. 2. Den sökande har i vissa situationer behov av hjälp med kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser.	<p>Frågan besvaras endast om fråga 54 har besvarats med Nej. Envalsfråga.</p> <p>Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>
56	Hur har handläggaren bedömt tid för behov av kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser för att förmå den sökande att överhuvudtaget sköta sin hygien, genomföra måltider eller klä av och på sig?	1. Tid för detta har lagts på det grundläggande behovet som är aktuellt. 2. Tid för detta har lagts på det grundläggande behovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den försäkrade.	<p>Frågan besvaras endast om tid för kvalificerade aktiverings- och motivationsinsatser har godtagits, dvs. endast om svar ja på fråga 50. Envalsfråga.</p>
	<i>Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd</i>		<p>Frågorna besvaras endast om det är aktuellt med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd i ärendet, alltså om svar 2 på fråga 49</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
57.	Har tid godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd?	1. Ja 2. Nej	<p>Envalsfråga. Styrfråga.</p> <p>Svara ja, om tid har godtagits till någon del för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov.</p> <p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
58.	Bedömer du att det finns tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov?	1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej	<p>Om nej ska inga fler frågor komma upp om aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd. Direkt till fråga 75. Envalsfråga</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet.</p> <p>Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p> <p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd är grundläggande behov eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd är uppfyllda eller inte.</p> <p>Svara ja, delvis om du bedömer att det endast finns tillräckligt med underlag i vissa situationer för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>psykiska tillstånd är uppfyllda eller inte, medan det i andra situationer saknas.</p> <p>Svara nej om du bedömer att det inte finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd och för att kunna ta ställning till om samtliga förutsättningar inom aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov är uppfyllda eller inte.</p>
59.	<p>Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Besvaras endast om tid för detta har godtagits, alltså svar 1 på fråga 57. Envalsfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov. Detta innefattar bedömningen av om samtliga förutsättningar är uppfyllda för att aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd ska kunna godtas.</p> <p>Dessa förutsättningar är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aggressivt beteende • Risk för allvarliga konsekvenser • Risk uppstår med viss frekvens • Aggressiviteten är mycket lättväckt, oförutsägbar och våldsam. <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
60.	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande har inte i någon situation behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av sitt psykiska tillstånd. 2. Den sökande har bara i vissa situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av sitt psykiska tillstånd. 	<p>Envalsfråga. Besvaras endast om svar ja, delvis eller nej på fråga 59.</p> <p>Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>
61.	<p>Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behov av hjälp</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Frågan besvaras endast om det är aktuellt med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd i ärendet, alltså om svar 2 på fråga 49 och</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd?		<p>endast om tid för detta inte har beviljats, alltså svar 2 (nej) på fråga 57. Envalsfråga.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov. Detta innefattar bedömningen av om samtliga förutsättningar är uppfyllda för att aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd ska kunna godtas.</p> <p>Dessa förutsättningar är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aggressivt beteende • Risk för allvarliga konsekvenser • Risk uppstår med viss frekvens • Aggressiviteten är mycket lättväckt, oförutsägbar och våldsam. <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
62.	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att inte godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes psykiska tillstånd?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande har i samtliga situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av sitt psykiska tillstånd. 2. Den sökande har i vissa situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av sitt psykiska tillstånd. 	<p>Envalsfråga. Besvaras endast om fråga 61 har besvarats med Nej.</p> <p>Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>
	<i>Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär</i>		<p>Frågorna besvaras endast om det är aktuellt med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär i ärendet, alltså svar 3 på fråga 49.</p>
63.	Har tid godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Envalsfråga, Styrfråga.</p> <p>Svara ja, om tid har godtagits till någon del för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
64.	<p>Bedömer du att det finns tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej 	<p>Om nej ska inga fler frågor komma upp aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. Direkt till fråga 75. Envalsfråga</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet.</p> <p>Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p> <p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär är uppfyllda eller inte.</p> <p>Svara ja, delvis om du bedömer att det endast finns tillräckligt med underlag i vissa situationer för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär är uppfyllda eller inte, medan det i andra situationer saknas.</p> <p>Svara nej om du bedömer att det inte finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär är uppfyllda eller inte.</p>
65.	<p>Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behovet av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Frågan besvaras endast om det är aktuellt med bedömning av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär i ärendet, alltså svar 3 på fråga 49 och endast om tid har godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av medicinsk problematik när det gäller vård av teknisk karaktär, dvs. svar 1 på fråga 63. Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. Detta innefattar bedömningen av om det rör sig om egenvård, eftersom assistansersättning inte får lämnas för sjukvårdande insatser. Det kan röra sig om vård av teknisk karaktär i den mening att behovet i mycket stor omfattning handlar om egenvård som inte personen själv kan hantera eller där brister i tillsyn kan medföra risker för personens hälsa.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
66.	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande har inte i någon situation behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. 2. Den sökande har bara i vissa situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. 	<p>Envalsfråga. Besvaras endast om fråga 65 har besvarats med Nej. Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>
67.	<p>Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behovet av hjälp med aktiv tillsyn av</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Frågan besvaras endast om det är aktuellt med bedömning av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär i ärendet, alltså svar 3 på fråga</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	<p>övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär?</p>		<p>49 och endast om tid inte har godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär när det gäller vård av teknisk karaktär i ärendet, dvs. svar 2 (nej) på fråga 63.</p> <p>Denna fråga avser hjälpbehovet som sådant och inte beräkningen av tid.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. Detta innefattar bedömningen av om det rör sig om egenvård, eftersom assistansersättning inte får lämnas för sjukvårdande insatser. Det kan röra sig om vård av teknisk karaktär i den mening att behovet i mycket stor omfattning handlar om egenvård som inte personen själv kan hantera eller där brister i tillsyn kan medföra risker för personens hälsa.</p> <p>Observera att om du har svarat ja, delvis på frågan om det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov så ska du endast svara på den här frågan utifrån de moment där du bedömer att det finns tillräckligt med underlag.</p>
68.	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att inte godta behovet av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande har i samtliga situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. 2. Den sökande har i vissa situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller vård av teknisk karaktär. 	<p>Envalsfråga. Besvaras endast om fråga 67 har besvarats med Nej.</p> <p>Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>
	<p><i>Aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård</i></p>		<p>Frågorna besvaras endast om det är aktuellt med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik i ärendet när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård, alltså svar 4 på fråga 49</p>
69.	<p>Har tid godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Envalsfråga, Styrfråga.</p> <p>Svara ja, om tid har godtagits till någon del för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	<p>sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård?</p>		<p>problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård som grundläggande behov.</p> <p>Svara nej, om tid inte alls har godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård som grundläggande behov.</p> <p>I de ärenden där den sökande har bedömts inte ha behov av personlig assistans med något av de grundläggande behoven och tiden för grundläggande behov alltså har bedömts uppgå till 0 timmar kommer bara Nej finnas som svarsalternativ på denna fråga.</p>
70	<p>Bedömer du att det finns tillräckligt med underlag i ärendet för att kunna ta ställning till aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård som grundläggande behov?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja, helt 2. Ja, delvis 3. Nej 	<p>Om nej ska inga fler frågor komma upp aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik. Direkt till fråga 75. Envalsfråga</p> <p>Enligt 110 kap. 13 § första stycket SFB leder Försäkringskassan utredningen i ett ärende och bestämmer vilka utredningsåtgärder och vilket underlag som behövs för att kunna fatta beslut i ett ärende.</p> <p>Utredningsskyldigheten innebär alltså att det är Försäkringskassan som måste bedöma om den utredning eller ansökan som kommer in är tillräcklig som underlag för beslut. Det är alltså Försäkringskassan som ska begära komplettering om underlaget inte är tillräckligt för att kunna fatta beslut i det enskilda ärendet.</p> <p>Ibland kan en utredning dra ut på tiden på grund av omständigheter som varken den försäkrade eller Försäkringskassan kan påverka. En sådan omständighet kan till exempel vara väntetider i vården. Försäkringskassan måste alltid invänta att utredningen blir klar innan beslut kan fattas i ärendet.</p> <p>När du svarar på frågan ska du utgå från den samlade utredningen i ärendet, dvs. du ska ta hänsyn till om uppgifterna i ärendet (medicinska underlag, den sökandes egen beskrivning mm) sammantaget är tillräckliga för att kunna ta ställning till om behovet aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik är grundläggande eller inte. Det innebär inte att det behöver vara styrkt att behovet är grundläggande.</p> <p>Svara ja, helt om du bedömer att det finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik är uppfyllda eller inte.</p> <p>Svara ja, delvis om du bedömer att det endast finns tillräckligt med underlag i vissa situationer för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik är uppfyllda eller inte,</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
			<p>medan det i andra situationer saknas.</p> <p>Svara nej om du bedömer att det inte finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik är uppfyllda eller inte.</p> <p>Svara nej om du bedömer att det inte finns tillräckligt med underlag för att kunna ta ställning till om förutsättningarna för behovet av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik är uppfyllda eller inte.</p>
71	<p>Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att godta behovet av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Frågan besvaras endast om det är aktuellt med bedömning av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård i ärendet, alltså svar 4 på fråga 49 och endast om tid har godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård dvs. svar 1 på fråga 69.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård.</p> <p>Detta innefattar bedömningen av om samtliga förutsättningar för detta är uppfyllda. Förutsättningarna för akut vård: Personen kan inte själv uppmärksamma när tillståndet inträffar Personen kan inte självständigt hantera situationen när den uppstår Kännedom krävs om sjukdomen som sådan, Kännedom krävs om personen, Kännedom krävs om hur sjukdomen yttrar sig hos den sökande Tillståndet uppkommer med viss frekvens Tillståndet är av viss allvarlighetsgrad</p>
72	<p>Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den sökande har inte i någon situation behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. 2. Den sökande har bara i vissa situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning 	<p>Envalsfråga. Besvaras endast om fråga 71 har besvarats med Nej.</p> <p>Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
		av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård	
73	Skulle du göra samma bedömning som handläggaren att inte godta behovet av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård?	1. Ja 2. Nej	<p>Envalsfråga. Frågan besvaras endast om det är aktuellt med bedömning av aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård i ärendet, alltså svar 4 på fråga 49 och endast om tid inte har godtagits för aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård dvs. svar 2 på fråga 69.</p> <p>Frågan avser handläggarens hela bedömning av att inte godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård.</p> <p>Detta innefattar bedömningen av om samtliga förutsättningar för detta är uppfyllda. Förutsättningarna för akut vård: Personen kan inte själv uppmärksamma när tillståndet inträffar Personen kan inte självständigt hantera situationen när den uppstår Kännedom krävs om sjukdomen som sådan, Kännedom krävs om personen, Kännedom krävs om hur sjukdomen yttrar sig hos den sökande Tillståndet uppkommer med viss frekvens Tillståndet är av viss allvarlighetsgrad</p>
74	Varför skulle du göra en annan bedömning än den handläggaren har gjort att inte godta behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård?	1. Den sökande har i samtliga situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. 2. Den sökande har i vissa situationer behov av hjälp med aktiv tillsyn av övervakande karaktär med anledning av den sökandes medicinska problematik när det gäller att tillstånd kan inträffa som kräver akut vård.	<p>Envalsfråga. Besvaras endast om fråga 73 har besvarats med Nej.</p> <p>Med vissa situationer avses minst en, men inte alla situationer.</p>

Nr	Fråga	Svarsalternativ	Kommentar
	<i>Fråga som gäller alla tre typer av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper</i>		
75.	Bedömer du att det är en tydlig motivering av bedömningen av tid för annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper i beslutet?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 3. Inte aktuellt eftersom all den yrkade tiden för ingående kunskaper har godtagits 4. Inte aktuellt eftersom någon tid för annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper inte alls har godtagits på grund av att hjälpbehovet inte har bedömts vara sådant som kräver ingående kunskaper. 	<p>Frågan ska bara besvaras vid avslagsärenden (där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4 eller 5), eller när handläggaren inte har godtagit det totala antalet yrkade timmar i ärendet (svarsalternativ 2 på fråga 5). Envalsfråga. Svarsalternativ 3 visas inte där fråga 4 har besvarats med svarsalternativ 4.</p> <p>Med beslutet avses även bilaga till beslutet, t.ex. behovsbedömningsstödet. Om en bedömning har skrivits i kommuniseringsbrevet eller bilaga till kommuniseringsbrevet så måste det finnas en hänvisning i beslutsbrevet till den bedömningen för att man ska kunna ta hänsyn till den vid svaret på den här frågan.</p> <p>Om handläggaren i sin bedömning inte har ansett att tiden är rimlig måste han eller hon ha motiverat varför Försäkringskassan inte delar den sökandes egen beskrivning av tidsåtgången.</p> <p>Svara ja om du anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har tänkt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p> <p>Svara nej om du inte anser att motiveringen är så tydlig att den sökande kan förstå hur Försäkringskassan har bedömt för att kunna bemöta Försäkringskassans bedömning vid en eventuell överklagan.</p>
	Frågor om utredningen och beslutsunderlag		
76.	Har behovsbedömningsstödet använts i handläggningen?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 	<p>Envalsfråga.</p> <p>Med behovsbedömningsstödet avses att man har använt mallen Behovsbedömningsstöd till någon del i ärendet.</p>
77.	Hur har behovsbedömningsstödet använts?	<ol style="list-style-type: none"> 1. A 2. B 	<p>Besvaras om svar ja på fråga 76. Flervalsfråga.</p> <p>Ange de delar av behovsbedömningsstödet som har använts. Det är tillräckligt att behovsbedömningsstödet endast har använts till någon del inom både A- och B-del för att båda svarsalternativen ska kunna anges.</p>
78.	Hur har utredningssamtalet huvudsakligen genomförts?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hembesök 2. Personligt möte på annan plats än den sökandes hem 3. Telefon 4. Inte alls. 	<p>Envalsfråga</p> <p>Svara på vilket sätt den huvudsakliga utredningen genomförts. Om exempelvis kompletteringar har gjorts per telefon men den huvudsakliga utredningen har genomförts via hembesök så ska svarsalternativ hembesök väljas.</p> <p>Om det är svårt att avgöra vad som är det huvudsakliga utredningssamtalet får du göra en egen bedömning och ta ställning till vad du anser är det huvudsakliga utredningssamtalet.</p>

Bilaga 2.

Deskriptiv statistik

Variabel (Frågenr)	Värde (Svarsalternativ)	Antal individer	Totalt antal individer	Andel %	Nedre konfidensintervall %	Övre konfidensintervall %
Q3	Beviljat	190	457	42	37	46
Q3	Avslag	267	457	58	54	63
Q4	Över 65	11	267	4	2	7
Q4	Tillhör ej personkrets	99	267	37	31	43
Q4	Ej i behov av något grundläggande behov	11	267	4	2	7
Q4	Ej över 20 timmar grundläggande behov	134	267	50	44	56
Q4	Annan anledning	12	267	4	2	7
Q5	Ja	96	190	51	43	58
Q5	Nej	94	190	49	42	57
Q9	Ja	426	434	98	97	99
Q9	Nej	8	434	2	1	3
Q10	Ja	404	426	95	93	97
Q10	Nej	22	426	5	3	7
Q12_1	Ja	321	335	96	94	98
Q12_1	Nej	14	335	4	2	6
Q12_2	Ja	314	335	94	91	96
Q12_2	Nej	21	335	6	4	9
Q12_3	Ja	244	335	73	68	78
Q12_3	Nej	91	335	27	22	32
Q12_4	Ja	169	335	50	45	56
Q12_4	Nej	166	335	50	44	55
Q12_5	Ja	118	335	35	30	40
Q12_5	Nej	217	335	65	60	70
Q13	Ja	309	321	96	94	98
Q13	Nej	12	321	4	2	6
Q14	Ja	294	321	92	89	95
Q14	Ja, delvis	10	321	3	1	5
Q14	Nej	17	321	5	3	8
Q15	Ja	275	293	94	91	97
Q15	Nej	18	293	6	3	9
Q22	Ja	92	227	41	34	47
Q22	Nej	89	227	39	33	46
Q22	Inte aktuellt (godtagit)	38	227	17	12	22
Q22	Inte aktuellt (ej godtagit)	8	227	4	1	6
Q23	Ja	280	314	89	86	93

Q23	Nej	34	314	11	7	14
Q24	Ja, helt	293	314	93	91	96
Q24	Ja, delvis	5	314	2	0	3
Q24	Nej	16	314	5	3	8
Q25	Ja	256	267	96	93	98
Q25	Nej	11	267	4	2	7
Q32	Ja	73	221	33	27	39
Q32	Nej	78	221	35	29	42
Q32	Inte aktuellt (godtagit)	49	221	22	17	28
Q32	Inte aktuellt (inte godtagit)	21	221	10	6	13
Q33	Ja	96	244	39	33	45
Q33	Nej	148	244	61	55	67
Q34	Ja, helt	227	244	93	90	96
Q34	Ja, delvis	10	244	4	2	7
Q34	Nej	7	244	3	1	5
Q35	Ja	85	94	90	84	96
Q35	Nej	9	94	10	4	16
Q42	Ja	54	162	33	26	41
Q42	Nej	37	162	23	16	29
Q42	Inte aktuellt (godtagit)	15	162	9	5	14
Q42	Inte aktuellt (inte godtagit)	56	162	35	27	42
Q43	Ja	64	169	38	31	45
Q43	Nej	105	169	62	55	69
Q44	Ja, helt	147	169	87	82	92
Q44	Ja, delvis	11	169	7	3	10
Q44	Nej	11	169	7	3	10
Q45	Ja	37	58	64	51	76
Q45	Nej	21	58	36	24	49
Q46_1	Ja	12	21	57	36	78
Q46_1	Nej	9	21	43	22	64
Q46_2	Ja	15	21	71		
Q46_2	Nej	6	21	29		
Q46_3	Ja	12	21	57	36	78
Q46_3	Nej	9	21	43	22	64
Q48	Ja	50	126	40	31	48
Q48	Nej	42	126	33	25	42
Q48	Inte aktuellt (godtagit)	8	126	6	2	11
Q48	Inte aktuellt (inte godtagit)	26	126	21	14	28
Q49_1	Nej	63	118	53	44	62
Q49_1	Ja	55	118	47	38	56
Q49_2	Nej	58	118	49	40	58
Q49_2	Ja	60	118	51	42	60
Q49_3	Nej	105	118	89	83	95
Q49_3	Ja	13	118	11	5	17
Q49_4	Nej	76	118	64	56	73
Q49_4	Ja	42	118	36	27	44
Q50	Ja	13	55	24	12	35
Q50	Nej	42	55	76	65	88
Q57	Ja	14	60	23	13	34
Q57	Nej	46	60	77	66	87

Q58	Ja, helt	53	60	88	80	96
Q58	Ja, delvis	2	60	3		
Q58	Nej	5	60	8		
Q69	Ja	11	42	26	13	39
Q69	Nej	31	42	74	61	87
Q75	Ja	35	89	39	29	49
Q75	Nej	23	89	26	17	35
Q75	Inte aktuellt (godtagit)	2	89	2	0	5
Q75	Inte aktuellt (inte godtagit)	29	89	33	23	42
Q76	Ja	302	335	90	87	93
Q76	Nej	33	335	10	7	13
Q77_1	Nej	9	302	3	1	5
Q77_1	Ja	293	302	97	95	99
Q77_2	Nej	21	302	7	4	10
Q77_2	Ja	281	302	93	90	96
Q78	Hembesök	270	335	81	76	85
Q78	Personligt möte på annan plats	46	335	14	10	17
Q78	Telefon	8	335	2	1	4
Q78	Inte alls	11	335	3	1	5

I serien Anser har följande skrifter publicerats sedan år 2005:

- 2005:1 Regeringsrättsdomar i socialförsäkringsmål januari–december 2004. En rättsfallsöversikt
- 2007:1 EU-domar
- 2010:1 Regeringsrättens domar i socialförsäkringsmål. Januari 2005–december 2009. En rättsfallsöversikt
- 2011:1 Rättsfallsöversikt – personlig assistans
- 2012:1 En analys av vissa frågor om återbetalning och eftergift. Rättsfallsöversikt
- 2012:2 Rättsfallsöversikt – personlig assistans
- 2013:1 Rättsfallsöversikt – bilstöd
- 2013:2 Regeringsrättens och Högsta förvaltningsdomstolens domar i socialförsäkringsmål. Januari 2010–september 2012. En rättsfallsöversikt

Från år 2014 har serien Anser bytt namn till Rättslig uppföljning. I serien Rättslig uppföljning har följande skrifter publicerats sedan år 2014:

- 2014:1 Rättsfallsöversikt – aktivitetsersättning
- 2014:2 Beslutsunderlag och beslut i sjukpenningärenden. En jämförelse mellan år 2010 och år 2013. Rättslig kvalitetsuppföljning
- 2015:1 Rättsfallsöversikt – personlig assistans (föräldraansvar)
- 2015:2 Personkrets och grundläggande behov. Bedömningen av grundläggande rekvisit för assistansersättning. Rättslig kvalitetsuppföljning